



Kanunnik Duboisstraat, Roeselare

Archeologienota

Auteur:

T. Van Mierlo (OE/ERK/Archeoloog/2019/00013) (bureauonderzoek)

Erkend Archeoloog:

X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)

Colofon

VEC Nota 747

Kanunnik Duboisstraat, Een archeologienota

Vlaams Erfgoed Centrum bv

Auteurs: T. Van Mierlo

Erkend archeoloog: X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)

In opdracht van: Vertrouwelijk

Foto's en tekeningen: Vlaams Erfgoed Centrum, tenzij anders vermeld

© Vlaams Erfgoed Centrum bv, Geel, juni '20

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Vlaams Erfgoed Centrum bv.

Vlaams Erfgoed Centrum bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek

ISSN 2506-7486

Vlaams Erfgoed Centrum

Liesdonk 5

2440 Geel

Tel + 32 (0)16 39 47 96

info@vlaamserfgoedcentrum.be

www.vlaamserfgoedcentrum.be

Inhoud

1	Verslag van resultaten bureauonderzoek	5
1.1	Beschrijvend gedeelte	5
1.1.1	Administratieve gegevens	6
1.1.2	Eerder archeologisch onderzoek binnen het plangebied	7
1.1.3	Ligging en huidig gebruik van het plangebied	7
1.1.4	Onderzoekskader	13
1.1.5	Onderzoeksopdracht	19
1.1.6	Werkwijze en strategie	20
1.2	Assessmentrapport	21
1.2.1	Landschappelijke ligging	21
1.2.2	Historische beschrijving	27
1.2.3	Archeologisch kader	40
1.2.4	Interpretatie en datering	43
1.2.5	Verwachting en conclusies	45
	Samenvatting	47
	Literatuur	48
	Geraadpleegde websites	48
	Lijst van afbeeldingen en tabellen	48

periode	tijd in jaren	
Nieuwste tijd:		19 ^e E - heden
Nieuwe tijd:		16 ^e E - 18 ^e E na Chr.
Middeleeuwen:		5 ^e E - 15 ^e E na Chr.
Late Middeleeuwen	13 ^e E - 15 ^e E na Chr.	
Volle Middeleeuwen	10 ^e E - 12 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen C / Karolingische periode	8 ^e E - 9 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen B / Merovingische periode	6 ^e E - 8 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen A / Frankische periode	5 ^e E na Chr.	
Romeinse tijd:		57 voor Chr. - 402 na Chr.
IJzertijd:		800 - 57 voor Chr.
Late IJzertijd	250 - 57 voor Chr.	
Midden IJzertijd	475/450 - 250 voor Chr.	
Vroege IJzertijd	800 - 475/450 voor Chr.	
Bronstijd:		2100/2000 - 800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):		5300 - 2000 voor Chr.
Finaal-Neolithicum	3000 - 2000 voor Chr.	
Laat-Neolithicum	3500 - 3000 voor Chr.	
Midden-Neolithicum	4500 - 3500 voor Chr.	
Vroeg-Neolithicum	5300 - 4800 voor Chr.	
Mesolithicum (Midden-Steentijd):		circa 9500 - 4000 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):		tot 10 000 voor Chr.

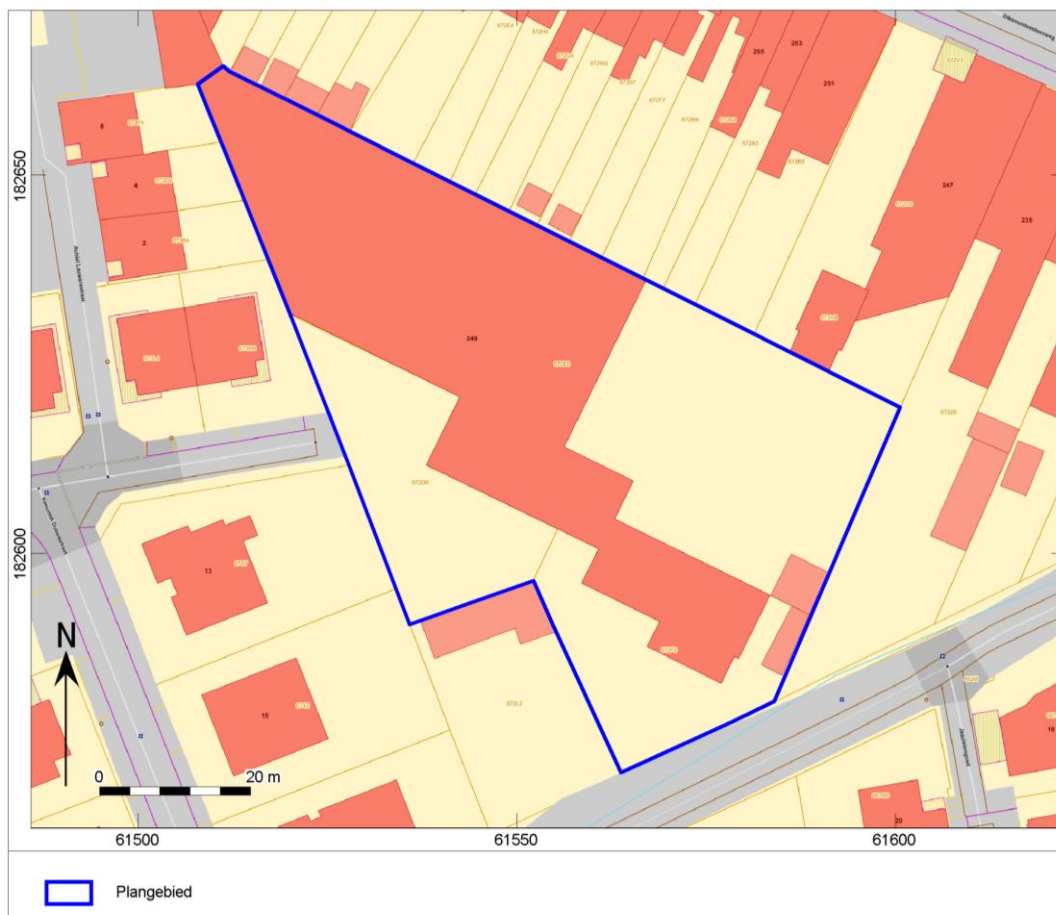
Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden. (Bron: Onderzoeksbalans Vlaanderen)

1 Verslag van resultaten bureauonderzoek

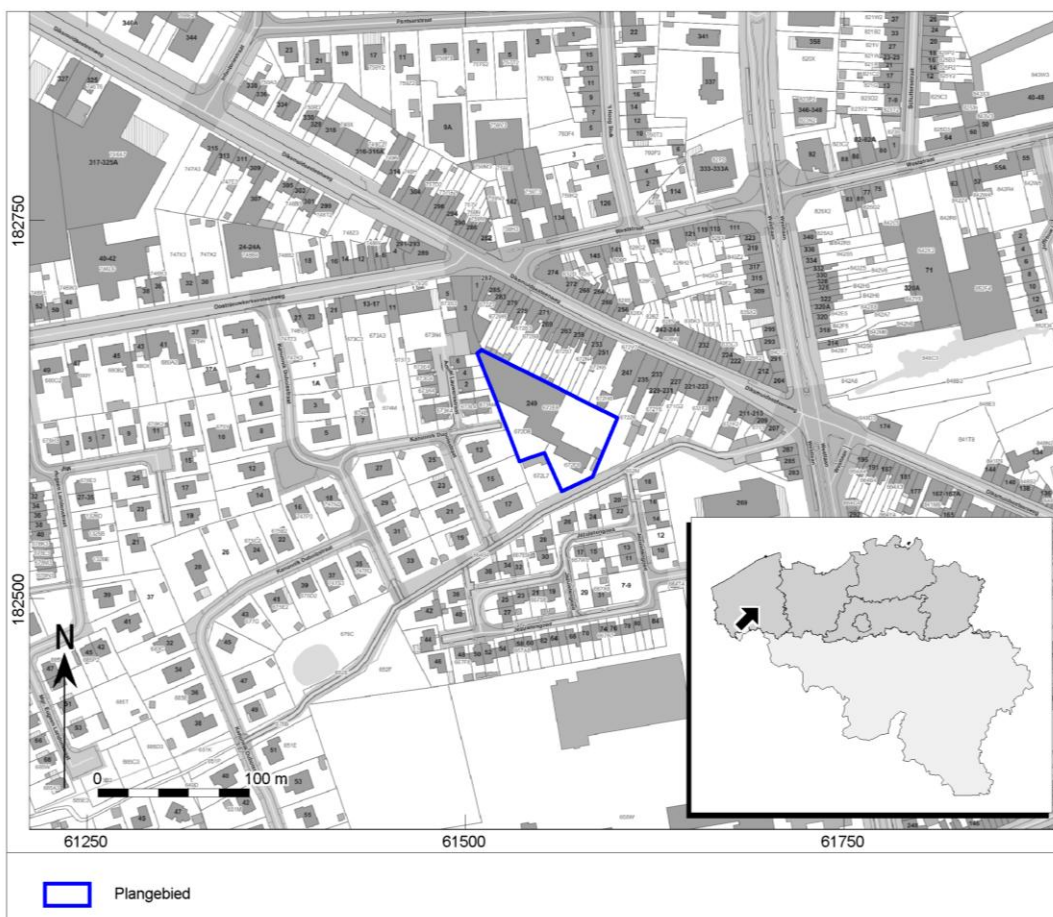
T. Van Mierlo

1.1 Beschrijvend gedeelte

In opdracht heeft het Vlaams Erfgoed Centrum in juni 2020 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Kanunnik Duboisstraat in Roeselare (Afb. 1 en 2). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen verkavelingsplannen.



Afb. 1. Het plangebied op de Basiskaart Vlaanderen (GRB). (Bron: Agentschap Informatie Vlaanderen)



Afb. 2. Het plangebied en omgeving op de Basiskaart Vlaanderen (GRB). (Bron: Agentschap Informatie Vlaanderen)

1.1.1 Administratieve gegevens

Huidige onderzoeksfasen:	Bureauonderzoek: 2020F170
Aanleiding:	Verkavelingsplannen
Toponiem:	Roeselare
Adres:	Kanunnik Duboisstraat
Gemeente:	Roeselare
Provincie:	West-Vlaanderen
Kadastrale gegevens:	ROESELARE, 4 AFD/ROESELARE, SECTIE D, PERCEELNUMMERS: 672d8, 672e8 en 672f8
Diepte bodemverstoring:	170 cm -mv
Oppervlakte plangebied:	3966m ² / 0,4 hectare
Oppervlakte bodemingrepen:	3966 m ² / 0,4 hectare
Coördinaten (bounding box; Lambertcoördinaten: EPSG:31370):	61.507 / 182.571 61.554 / 182.618 61.600 / 182.664
VEC-projectcode:	5020111

Auteur(s):	T. Van Mierlo (bureauonderzoek)
Erkend archeoloog: ¹	X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)
Begindatum onderzoek:	29 mei 2020
Einddatum onderzoek:	11 juni 2020
Beheer en plaats documentatie:	Vlaams Erfgoed Centrum Liesdonk 5 2440 Geel
Relevante thesaurustermen:	Steentijd, Romeinse tijd, stad, wegen, cultuurlagen, bureauonderzoek. https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus

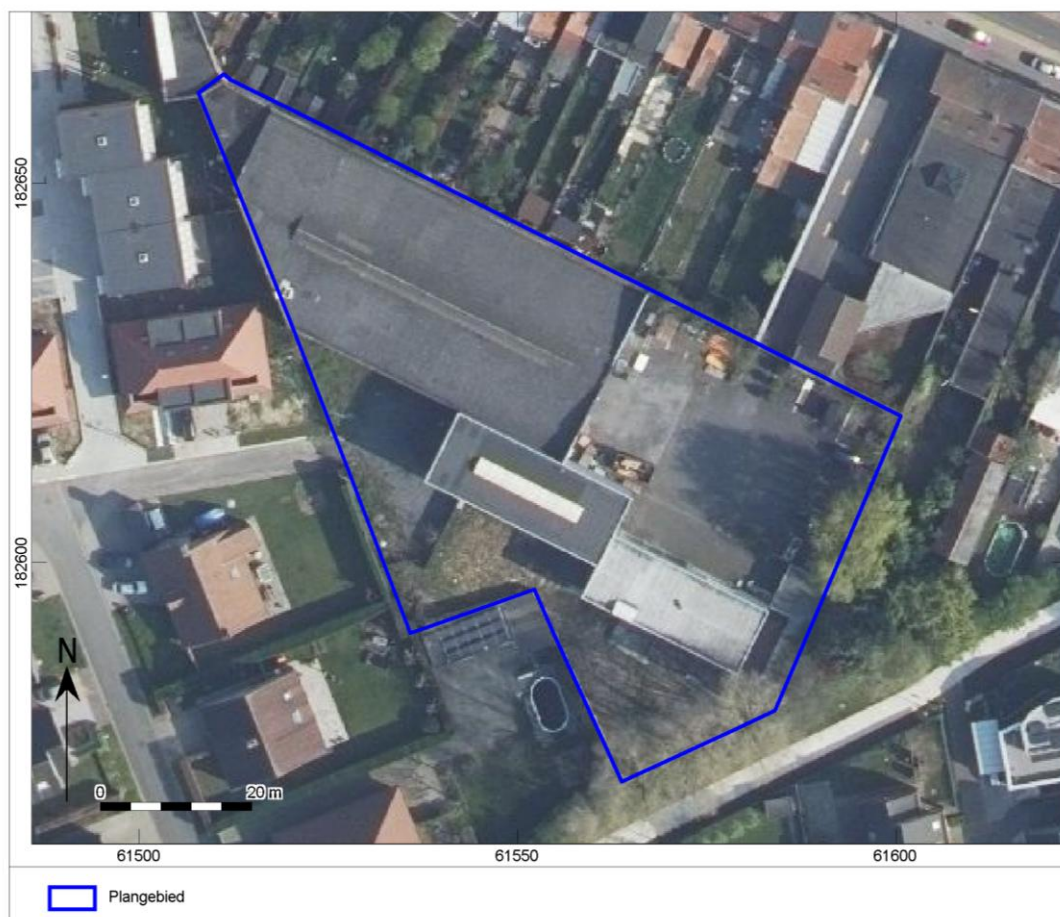
1.1.2 Eerder archeologisch onderzoek binnen het plangebied

Binnen het plangebied heeft geen eerder archeologisch onderzoek plaatsgevonden.

1.1.3 Ligging en huidig gebruik van het plangebied

Het plangebied ligt op 950m afstand ten westen van de stadskern Roeselare (gemeten vanaf de kerk). Het wordt omsloten door bebouwing. In het westen komt de Kanunnik Duboisstraat uit aan het plangebied en in het zuiden is er een betonnen fietspad gelegen. De tuinen van de huizen aan de Diksmuidsesteenweg, zijn aanpalend gelegen aan het noordelijke deel van het plangebied (Afb. 3).

¹ Xander Alma is een werknemer bij ADC ArcheoProjecten BV. ADC ArcheoProjecten voert onderzoek in onderaanneming uit voor het Vlaams Erfgoed Centrum.



Afb. 3. Het plangebied op een luchtfoto uit 2019 (Luchtfoto Vlaanderen, winter 2019 – kleur). (Bron: Agentschap Informatie Vlaanderen)

In de huidige situatie is het plangebied voor het grootste gedeelte bebouwd (1930m²) en bestraat (1200m²). De overige zone is in gebruik als groenzone (Afb. 4-6). Van de groenzone is ook reeds een gedeelte verhard door steenslag (Afb. 4). De diepteverstoring van de huidige bebouwing is onbekend. Dit wordt pas bekend bij de sloop. Er kan wel een inschatting gemaakt worden. Voor de bestrating wordt een diepteverstoring van 50cm –mv aangenomen, voor de bebouwing kan een verstoring van 80 à 90cm –mv geschat worden. Er zal eveneens riolering en andere nutsleidingen aanwezig zijn binnen het plangebied. Deze zijn zeer ondiep gelegen en lopen van de Dikmuidsesteenweg tot aan het gebouw.



Afb. 4. Het plangebied op een foto getrokken in 2020. (Bron: de witte kamer, interieur- en landschapsarchitectuur)

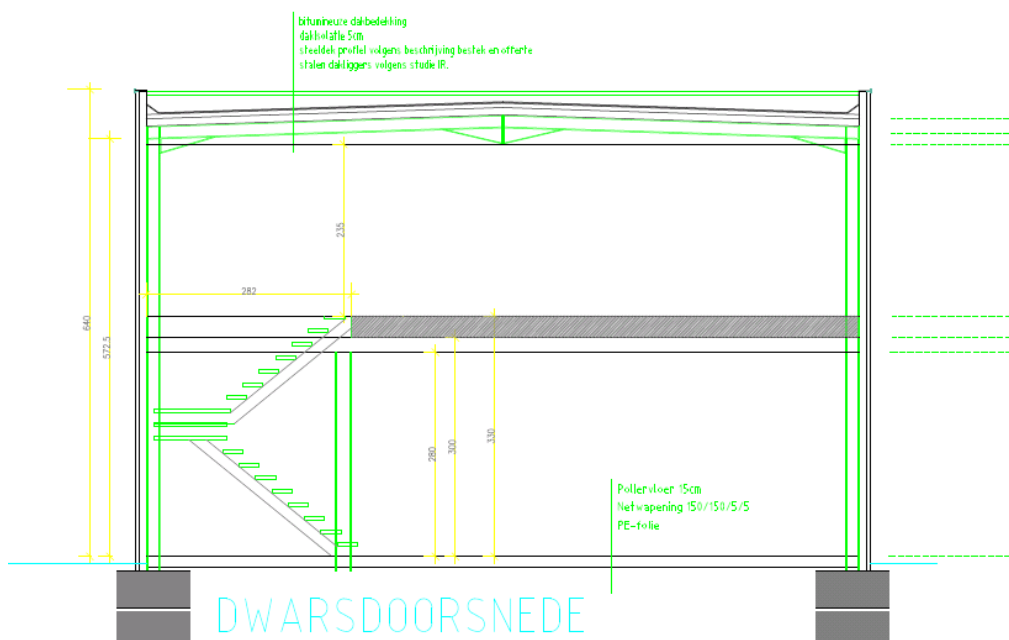


Afb. 5. Het plangebied op een foto getrokken in 2020. (Bron: de witte kamer, interieur- en landschapsarchitectuur)

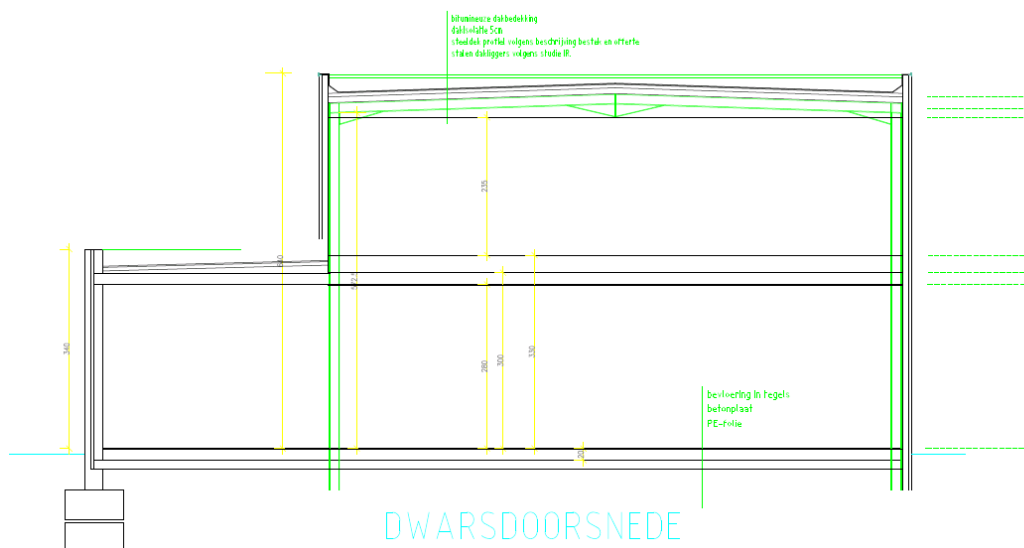


Afb. 6. Het plangebied op een foto getrokken in 2020. (Bron: de witte kamer, interieur- en landschapsarchitectuur)

Van de nieuwe aanbouw, de meest zuidoostelijke gebouwen binnen het plangebied, zijn er plannen beschikbaar. Deze dateren uit 2004. De bijgebouwen hebben een diepteversoring van circa 80 à 90cm –mv (Afb. 7-8).

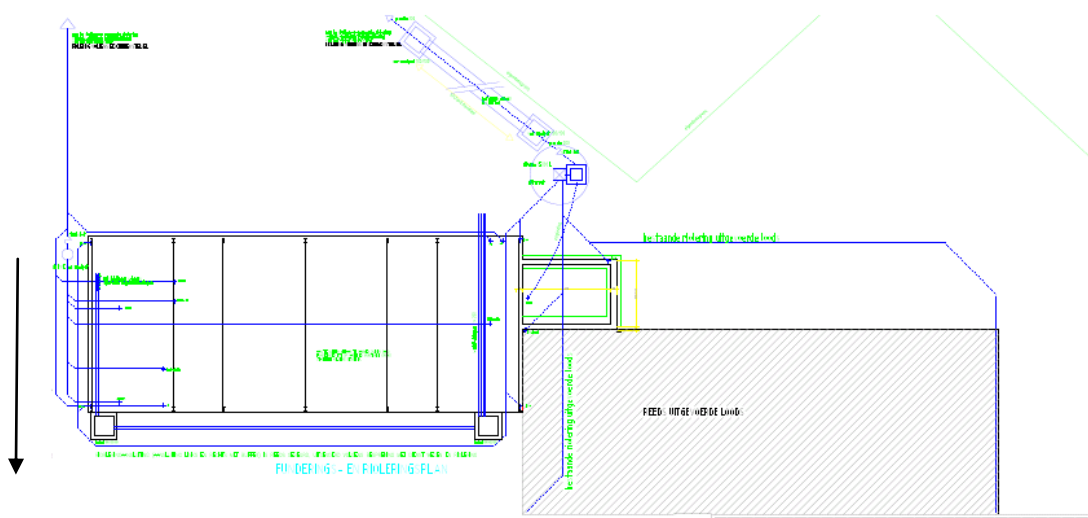


Afb. 7. Detaildoorsnede 1 van de bijgebouwen.

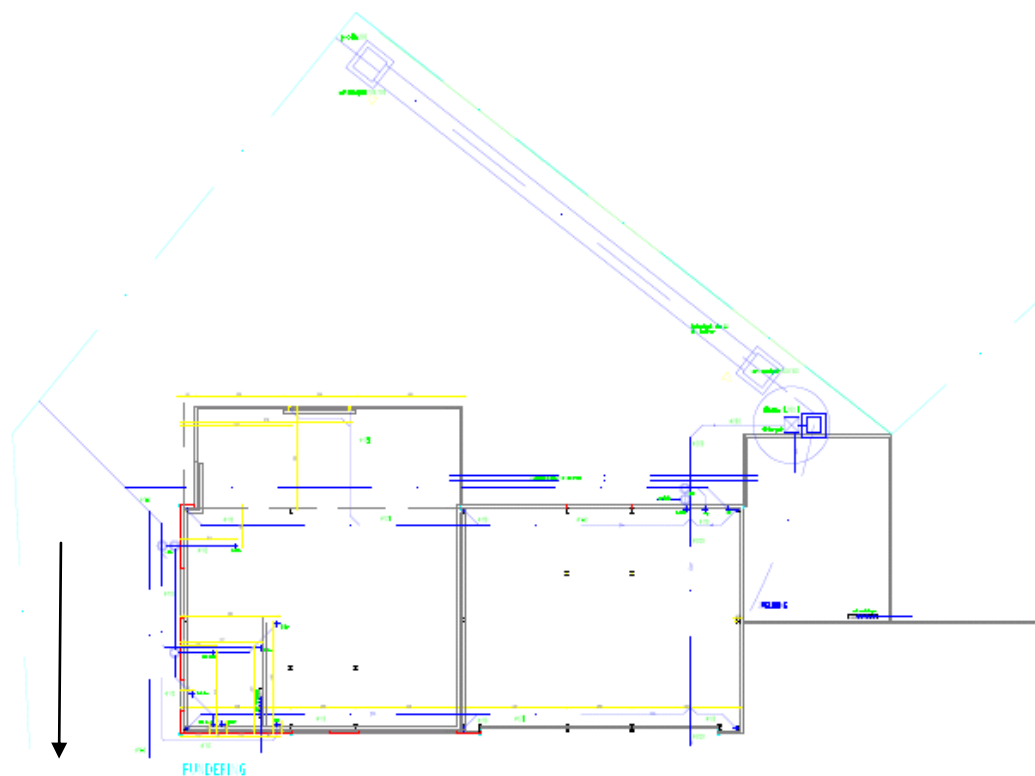


Afb. 8. Detaildoorsnede 1 van de bijgebouwen.

Er is eveneens een rioleringsplan beschikbaar voor de bijgebouwen. Jammer genoeg is hiervan niet bekend hoe diep deze precies gelegen zijn (Afb. 9-10).



Afb. 9. Rioleringsplan aanbouw deel 1.



Afb. 10. Rioleringsplan aanbouw deel 2.

1.1.4 Onderzoekskader

Geplande werken en bodemingrepen

Binnen het plangebied zal een verkaveling gerealiseerd worden. Voordat de geplande werkzaamheden kunnen plaatsvinden moet de huidige bebouwing en bestrating verwijderd worden.

De verkaveling zal bestaan uit 15 loten, toegangsweg, parkeerplaatsen, fietsenbergingen, wadi en groenzone met speelelementen.



Afb. 11. Overzicht van de nieuwe verkaveling.

A Bebouwing

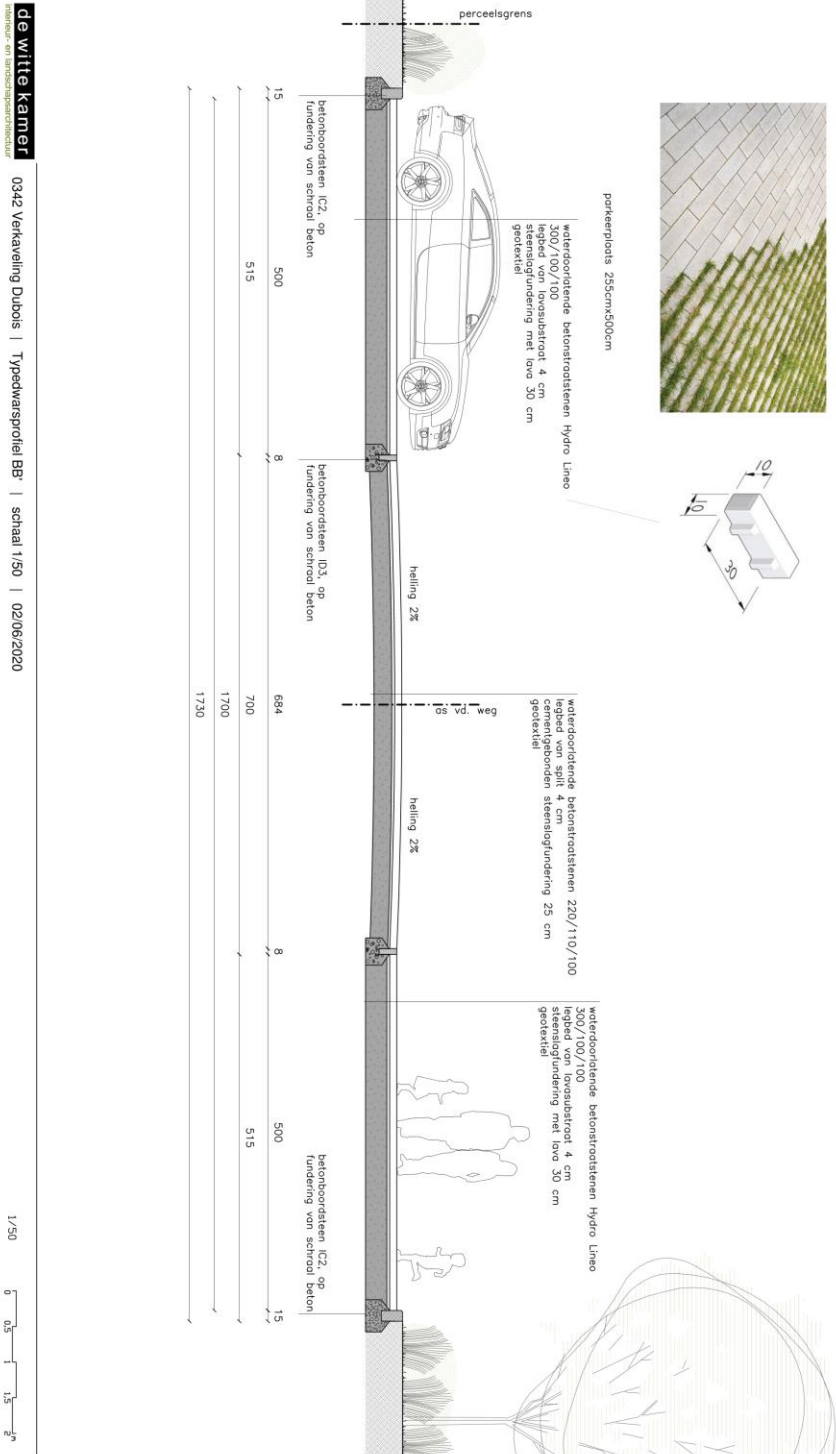
In totaal zullen er 15 loten verkaveld worden. Deze loten worden opgedeeld in vier zones. Hierdoor zullen er 8 halfopen-bebouwing en 7 gesloten bebouwingen zijn. Ze zijn gelegen aan een bestraatte zone waar eveneens een wadi en speelelementen worden gerealiseerd. Elk lot zal een mogelijk bebouwde zone van 6 x 10m bevatten. De tuinzone verschilt per kavel. De huizen mogen onderkelderde worden maar dit zal niet gebeuren. De verstoring zal 100cm –mv zijn.

B Bestrating

De verkaveling zal verbonden worden met de Kanunnik Duboisstraat en het fietspad. Binnen de verkaveling zal een oppervlakte van 1550m² bestraat worden. Deze zal dienst doen als toegangsweg, parkeerplaatsen, fietsenberging of als centrale plein. In totaal zullen er 20 parkeerplaatsen en 19 plaatsen in de overdekte fietsenberging aanwezig zijn. De bestrating zal bestaan uit verschillende vormen (beton, verharding, etc) naargelang de functie. De diepteverstoring van de bestrating varieert van 35cm –mv tot 70cm –mv.

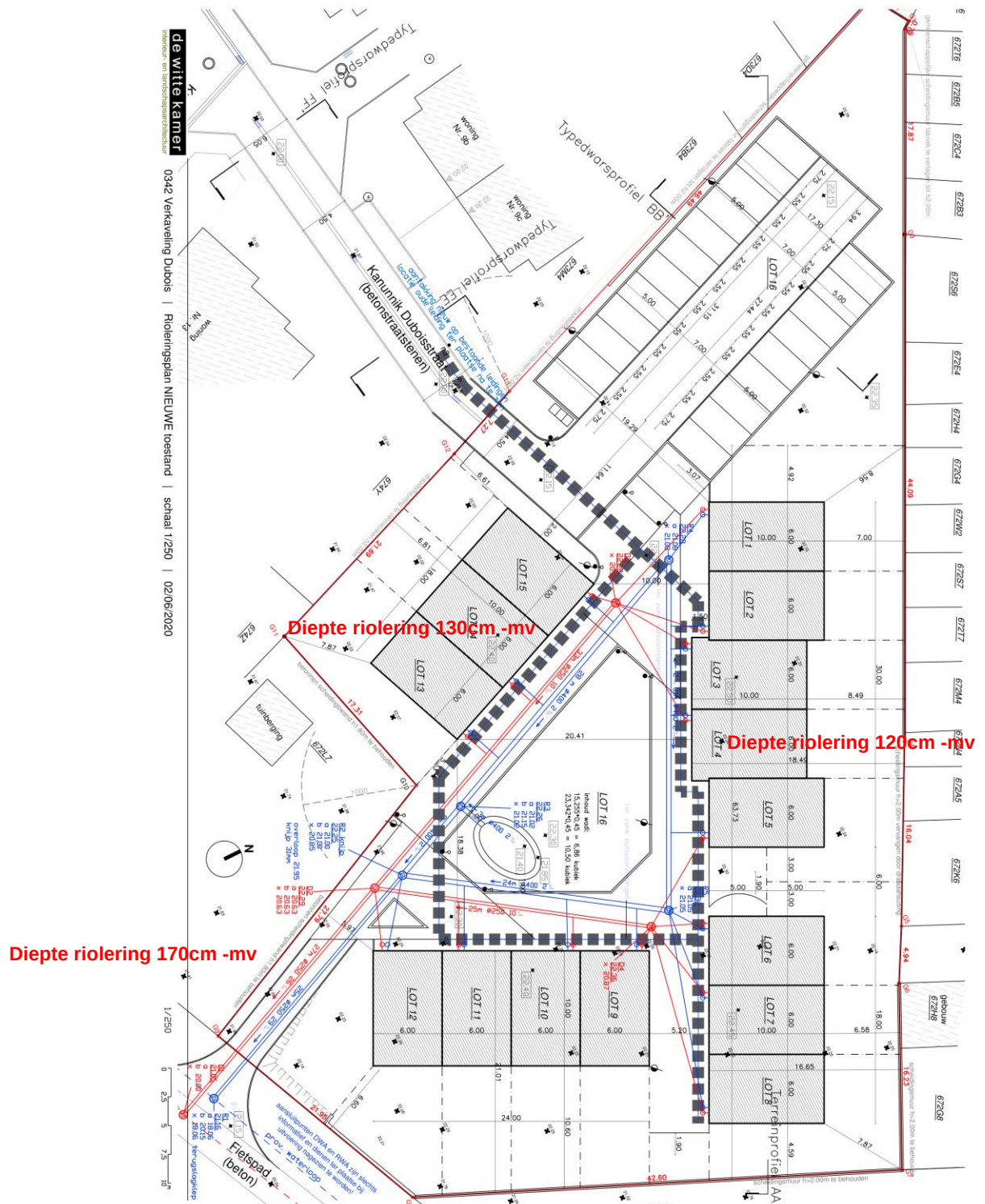


Afb. 12. Overzicht van de nieuwe wegenis (rood: diepteverstoring per verhardingstype).



Afb. 13. Dwarsdoorsnede van de nieuwe bestrating.

Onder de nieuwe bestrating zal eveneens nieuwe riolering en nutsvoorziening aangelegd worden. De diepteverstoring van deze varieert van 120cm tot 170cm -mv.



Afb. 14. Overzicht van de nieuwe riolering.

C Groenzone en wadi

De overige oppervlakte zal in gebruik zijn als groenzone. Hier zal voornamelijk gazon aangelegd worden. Ook zullen er een 18-tal bomen aangeplant worden. Als laatste zal er binnen de zone van het plein een wadi gerealiseerd worden. Deze wadi zal een oppervlakte van circa 25m² en een diepteverstoring van 90cm –mv bevatten.

De consequentie van de voorgenomen ingreep kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Criteria uit Onroerendergoeddecreet

Decreet betreffende het onroerend erfgoed (citeeropschrift: "het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013")

Artikel 5.4.2. (01/04/2019 -)

Voorafgaand aan het aanvragen van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden moet een archeologienota als vermeld in artikel 5.4.8 en artikel 5.4.12 opgesteld en gemeld worden in volgende situaties:

1° aanvragen met betrekking tot percelen die gelegen zijn in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site;

2° aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt en waarbij de betrokken kadastrale percelen geheel of gedeeltelijk gelegen zijn in archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones;

3° aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de betrokken kadastrale percelen helemaal buiten de archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones, liggen.

Voor de toepassing van het eerste lid, 2° en 3°, op terreinen zonder kadastraal nummer geldt de totale oppervlakte van de werf van de te vergunnen verkaveling.

Voor de toepassing van het eerste lid, 2° en 3°, dient enkel rekening gehouden te worden met de terreinen waarop werken uitgevoerd worden met het oog op het bouwrijp maken van de verkaveling en met de oppervlakte van de kavels die verkocht en verhuurd zullen worden voor meer dan negen jaar, waarop een recht van erfpacht of opstal gevestigd zal worden of waarvoor een van die overdrachtvormen aangeboden zal worden, zulks met het oog op woningbouw of de oprichting van constructies.

De aanvrager van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden wordt van die verplichting vrijgesteld indien de aanvraag betrekking heeft op een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering.

Bij de aanvraag voor het bijstellen van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden overeenkomstig artikel 85 en 86 van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning moet geen gemelde archeologienota worden toegevoegd, voor zover dit niet gepaard gaat met bijkomende ingrepen in de bodem.

De aanvrager van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden kan een archeologienota waarvan al akte is genomen indien, als de aanvraag betrekking heeft op dezelfde percelen en als de ingreep in de bodem van de te vergunnen werken overeenkomt met de ingreep in de bodem van de werken omschreven in de archeologienota waarvan akte is genomen. Als er in de archeologienota een archeologische opgraving werd opgelegd, moet deze zijn uitgevoerd en moet hierover een archeologierapport aan het agentschap zijn bezorgd. In het geval dat er gebruik is gemaakt van onderafdeling 7 van deze afdeling moet de nota waarvan akte is genomen zijn uitgevoerd. Als er in de nota een archeologische opgraving wordt opgelegd, moet daarover een archeologierapport aan het agentschap zijn bezorgd.

De archeologienota werd vervaardigd naar aanleiding van een aanvraag van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden. De verplichting tot de opmaak van een archeologienota wordt gekoppeld aan criteria. Voor onderhavige omgevingsvergunning geldt een verplichting voor het opstellen van een archeologienota, daar:

- de terreinen waarop werken uitgevoerd worden met het oog op het bouwrijp maken van de verkaveling en de kavels die verkocht en verhuurd zullen worden voor meer dan negen jaar, waarop

een recht van erfpacht of opstal gevestigd zal worden of waarvoor een van die overdrachtsvormen aangeboden zal worden, zulks met het oog op woningbouw of de oprichting van constructies in totaal een oppervlakte van circa 3966 m² beslaan;

- het plangebied geheel buiten een voorlopig of definitief beschermde archeologische site/archeologische zone, een zone opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones/gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt²;*
- het niet een aanvraag betreft voor het bijstellen van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden overeenkomstig artikel 85 en 86 van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning, zonder bijkomende ingrepen in de bodem.*

Het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied dient te gebeuren op grond van de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetector (versie 4.0). Het doel van de Code is om als een minimale standaard te dienen voor de kwaliteit van archeologisch onderzoek en het gebruik van metaaldetectoren in Vlaanderen.³

De eventuele vondsten en bijhorende documentatie die tijdens het archeologisch onderzoek worden verzameld, zullen voorlopig worden bewaard bij Vlaams Erfgoed Centrum bv. Na afronding van het totale onderzoek zullen de vondsten en data worden overgedragen.

1.1.5 Onderzoeksopdracht

Doelstelling en vraagstelling

Bureauonderzoek algemeen

Het bureauonderzoek vormt binnen de archeologienota de eerste stap in het vaststellen van de archeologische waarde van het gebied. Het doel van het bureauonderzoek is het aan de hand van schriftelijke bronnen verwerven van informatie over bekende en/of verwachte archeologische waarden in het plangebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting. Daarbij worden onder andere de Centrale Archeologische Inventaris (CAI), relevante historische kaarten en informatiebronnen omtrent de ondergrond gebruikt.

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?*
- Worden mogelijk archeologische resten bedreigd door de geplande werkzaamheden?*
- Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*

² <https://geo.onroerenderfgoed.be>.

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2019.

1.1.6 Werkwijze en strategie

Bureauonderzoek algemeen

De beschrijving van de historische, archeologische en aardwetenschappelijke informatie is gebaseerd op het volgende bronmateriaal:

Aardkundige gegevens:

- *Tertiairgeologische kaart*
- *Quartaairgeologische kaart 1:50.000*
- *Geomorfologische kaart*
- *Bodemkaart 1:50.000*
- *Bodemgebruikskaat*
- *Bodembedekkingskaart*
- *Erosiekaart*
- *Hoogteverloopkaarten*
- *Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen*
- *Profielbeschrijvingen opgesteld bij opmaak van de bodemkaart*

Archeologische gegevens:

- *Centrale Archeologische Inventaris (CAI)*

Historische gegevens:

- *Kadasterplan*
- *Ferraris kaarten uit 1771-1778*
- *Atlas der buurtwegen 1840-1850*
- *Vandermaelen kaart 1846-1854*
- *Popp kaarten 1842-1879*
- *Belgische Topografische Kaart 1:20.000*
- *Luchtfoto's*

Externe partijen:

- *Input Onroerend Erfgoed*
- *Regio-experts*
- *Literatuur*
- *Gemeente*
- *Amateurarcheologen en heemkundekringen*
- *Iconografische bronnen*
- *Toponymie*
- *Huidige gebruikers*

1.2 Assessmentrapport

1.2.1 Landschappelijke ligging

Het onderzoeksgebied kenmerkt zich aardwetenschappelijk als volgt:

bron	informatie
Tertiairgeologische kaart 1:50.000	Formatie van Tielt – Lid van Kortemark (5m –mv)
Quartaairgeologische profielkaart 1:200.000	Profieltype 1: - Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en het centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen (ELPw) en/of Hellingsafzettingen van het Quartair (HQ)
Geomorfologie	Polder-Leie Interfluvium
Digitale bodemkaart van het Vlaams Gewest	Eep(o) Sterk gleyige kleibodem zonder profiel Pcc Matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont Pdc Matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont
Boringen DOV-databank	Boringen zijn ver gelegen van het plangebied en bieden geen extra informatie
Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM, raster, 1 meter	21-22,6mTAW
Erosiegevoeligheidskaart van de Vlaamse gemeenten (DOV)	Zeer weinig erosiegevoelig

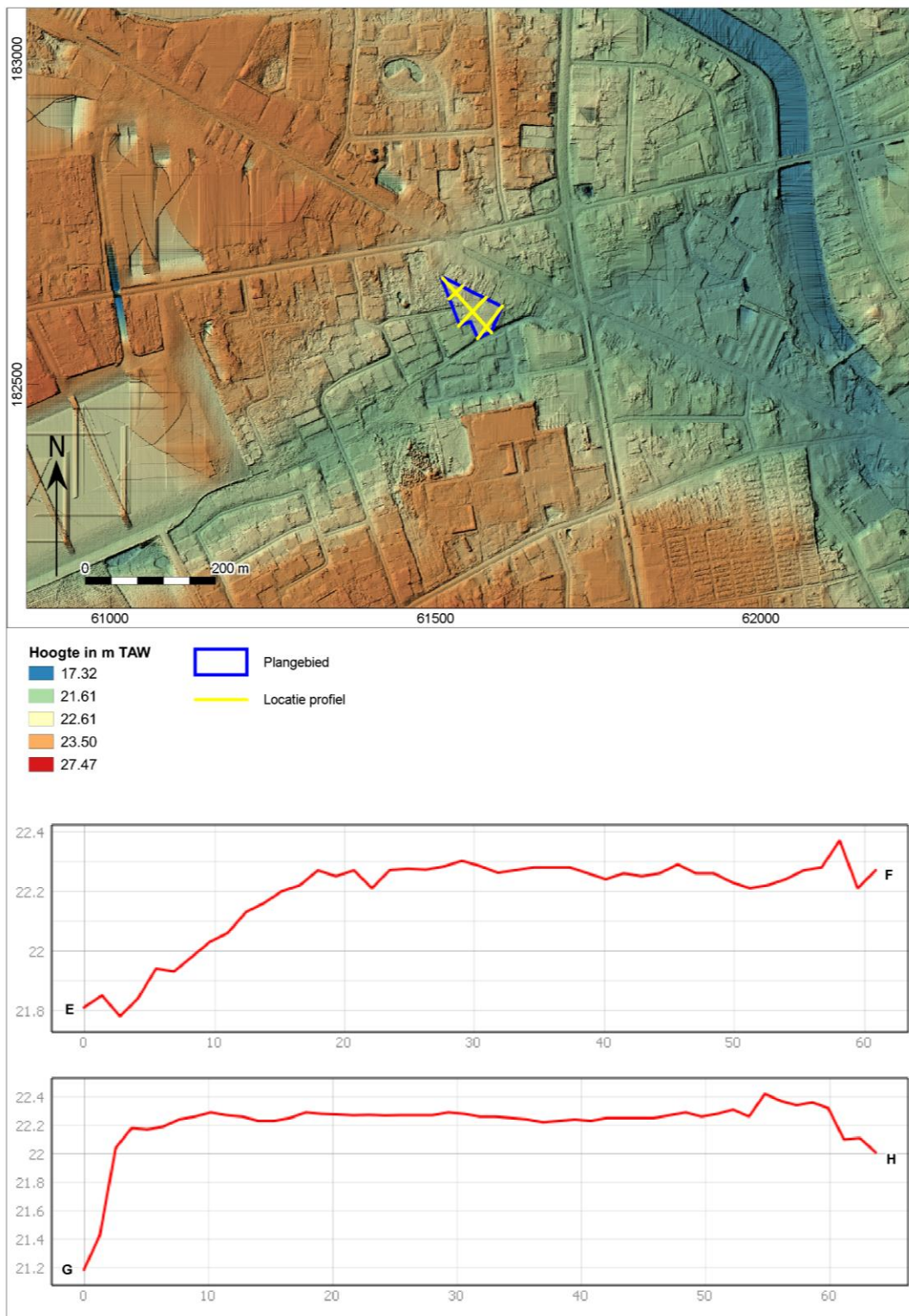
Tabel 2. aardkundige en landschappelijke gegevens over het plangebied.

Aardkundige en hydrografische situering

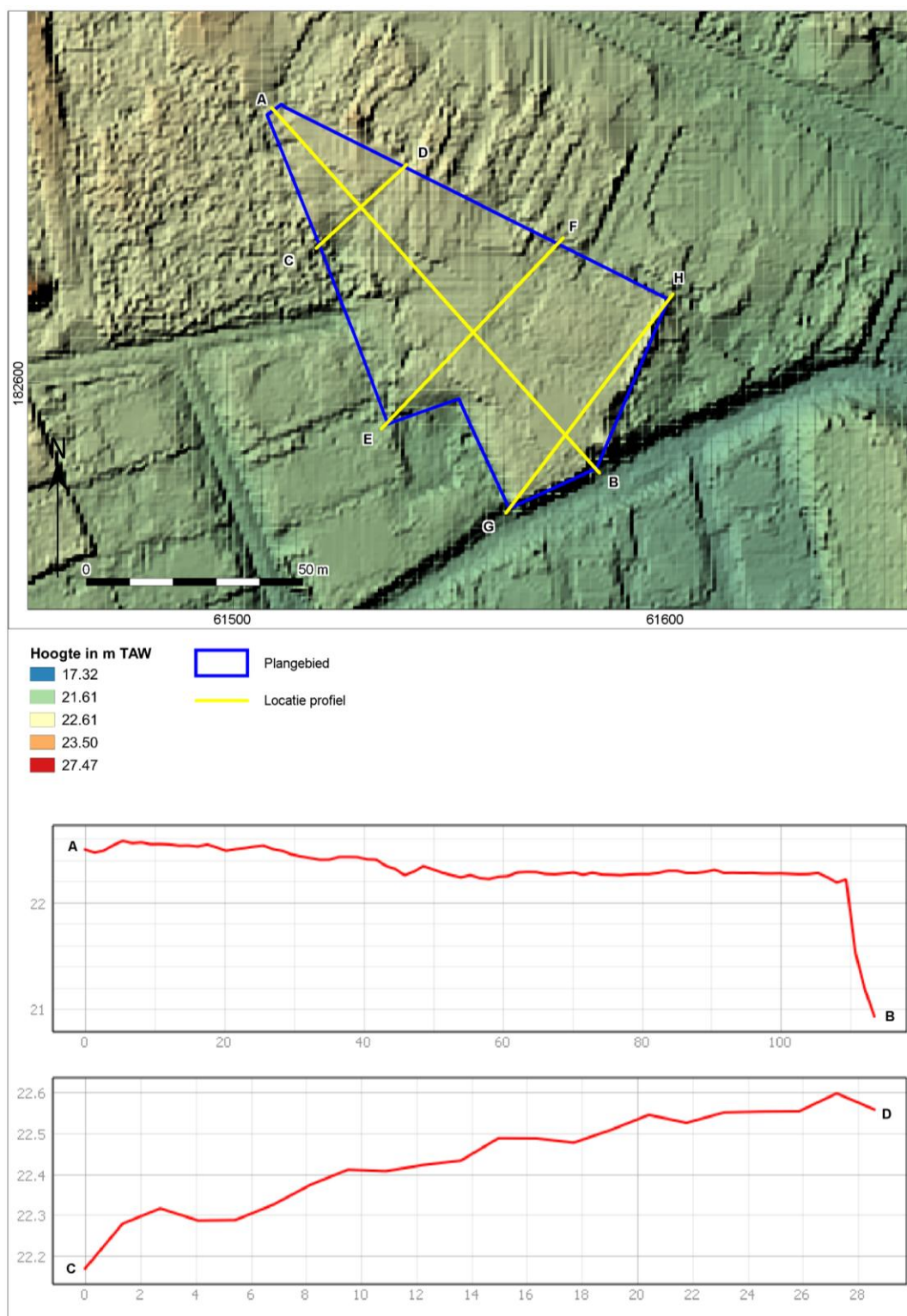
Het plangebied is gelegen in Roeselare. Deze gemeente bevat een licht golvend reliëf (hoogtes variëren van 20 tot 35mTAW). Het noordelijke en zuidelijke deel van de gemeente hellen af naar het centraal gelegen kanaal Roeselare-Leie dat gegraven is in de Mandelvallei.

Ten noorden van het plangebied is de cuesta van Tielt gelegen. Het plangebied is ten westen gelegen van de rivier Mandel. Ten zuiden van het plangebied is een beek, die uitmondt in de Mandel, de Klauwaartbeek. Het DTM toont dat het plangebied op de overgang van de vallei naar het noordwestelijk hoger gelegen gebied, te situeren is. De beek doorkruist de cuesta.

Het plangebied kent zelf een eerder vlak verloop. Profiel AB toont dat het plangebied op een gemiddelde hoogte van 22,2mTAW gelegen is. In het zuiden gaat het plangebied steil naar beneden waar het fietspad te situeren is. Verder kan opgemaakt worden uit de profielen CD en EF dat het westelijke gedeelte lager gelegen is dan het oostelijke. Enkel profiel GH geeft een vlak profiel aan. Dit is mogelijk het gevolg van het bouwrijp maken van het plangebied voor de huidige bebouwing. Het plangebied is ook omsloten door bebouwing waardoor de variaties in de hoogtes, deze zijn te verklaren door het bouwrijp maken van alle percelen. Het is dan ook moeilijk om het natuurlijk verloop vast te stellen op basis van het DTM. Wel kan een inschatting gemaakt worden van de ophoging. De ophoging kan op basis van deze kaart, geschat worden tot circa 1m.



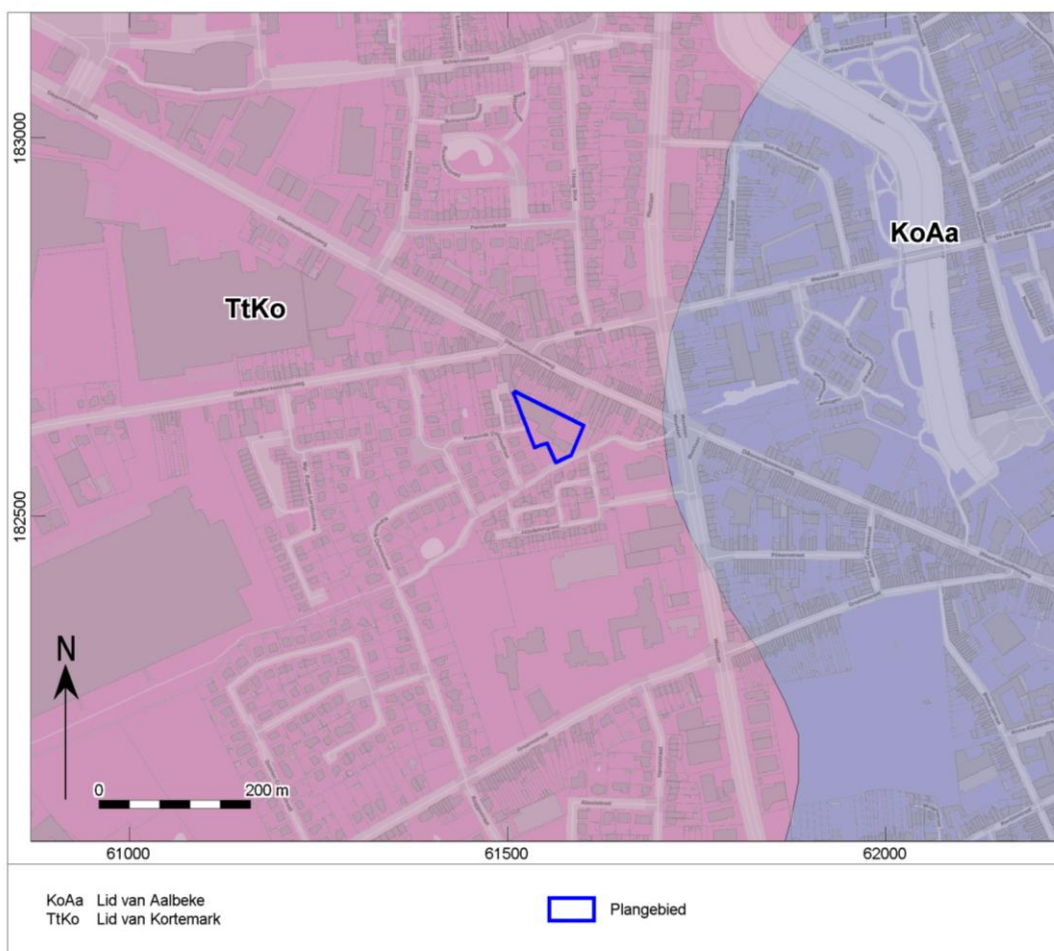
Afb. 15. Het plangebied en omgeving op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM, raster, 1 m. (Bron: Agentschap Informatie Vlaanderen)



Afb. 16. Het plangebied op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM, raster, 1 m. (Bron: Agentschap Informatie Vlaanderen)

Fysisch-geografische gegevens

Binnen het plangebied kunnen de tertiaire afzettingen behorende tot de Formatie van Tielt en meer bepaald het Lid van Kortemark teruggevonden worden. Deze formatie wordt gekenmerkt als een mariene lithostratigrafische eenheid die voornamelijk bestaat uit zeer fijn zand maar naar onder toe overgaat in een zeer fijnzandige grove silt. De formatie wordt onderverdeeld in het Lid van Egem en het Lid van Kortemark. Binnen het plangebied kan verder het Lid van Kortemark teruggevonden worden. Dit Lid is zeer kleihoudend waardoor het vaak moeilijk is om het onderscheid met het onderliggende Formatie van Kortrijk moeilijk te maken.⁴

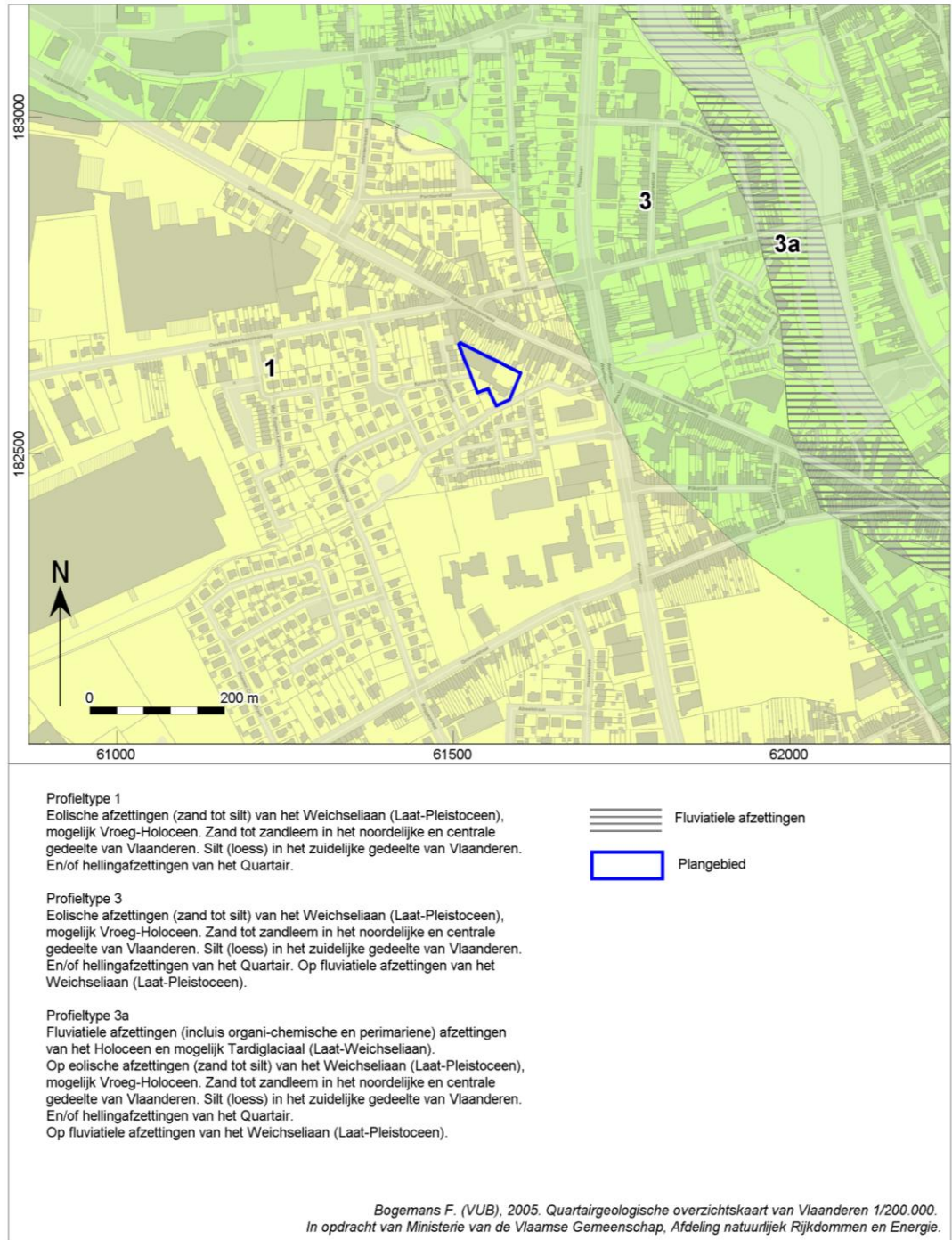


Afb. 17. Het plangebied op de Tertiair geologische kaart 1:50.000. (Bron: Databank Ondergrond Vlaanderen)

Boven op de Tertiaire afzettingen worden de eolische afzettingen uit het Weichseliaan teruggevonden. Deze afzettingen kunnen ondergebracht worden bij de Formatie van Gent. De dikte van deze is gemiddeld 2m. De eolische afzettingen hebben in sommige regio's een tweeledige opbouw: het topgedeelte bestaat uit een homogeen sedimentenpakket en een basisgedeelte dat bestaat uit een alternerend complex van grof- en fijnkorrelige lagen.

⁴ De Geyter, G. 2002.

Meer ten oosten van het plangebied zijn fluviatiele afzettingen gelegen. Op deze plaats is eveneens de Mandel gelegen.



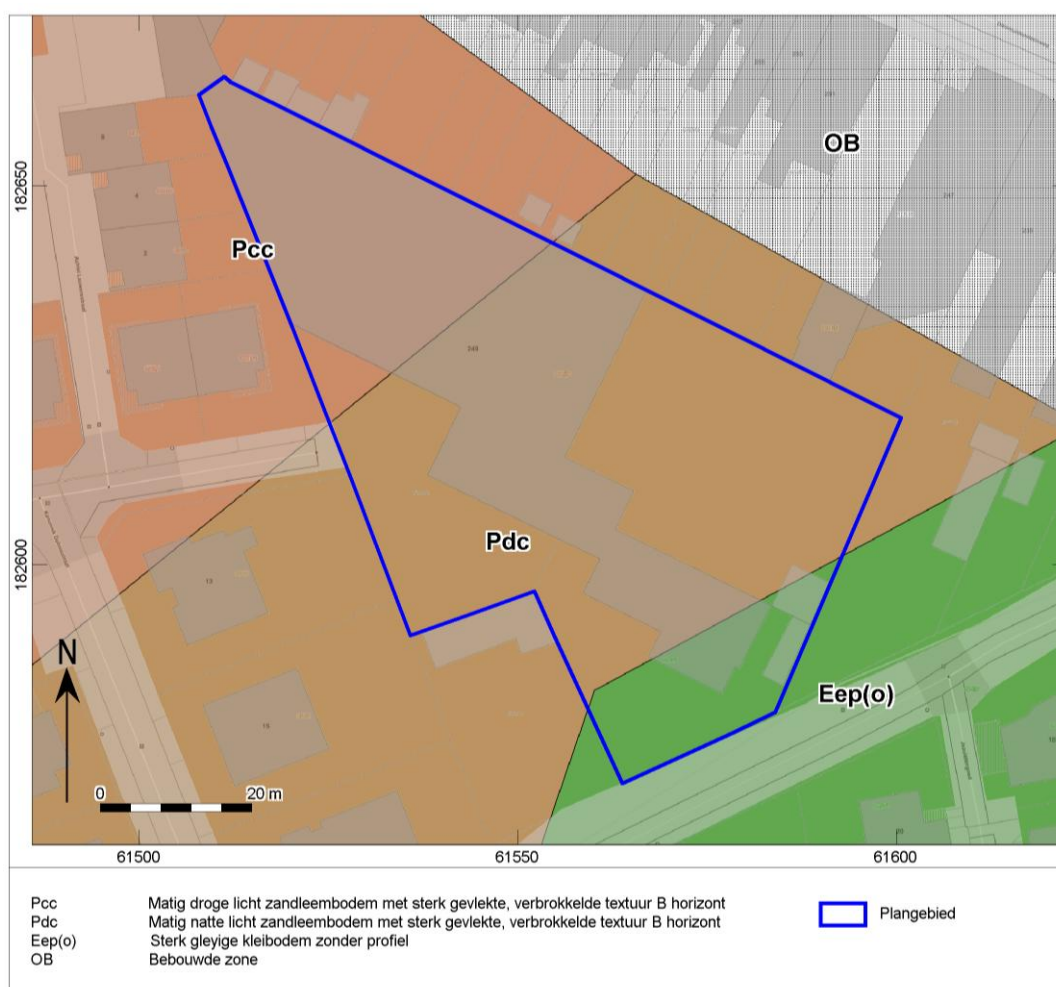
Afb. 18. Het plangebied op de Quartair geologische kaart 1:200.000. (Bron: Databank Ondergrond Vlaanderen)

Binnen het plangebied kunnen drie verschillende bodemtypes gekarteerd worden Eep(o), Pcc en Pdc.

Bodemtype Eep(o) is een sterk gleyige kleibodem zonder profiel. De humeuze bovengrond is donker grijsbruin en sterk humeus met veel roest. De blauwgrijze reductiehorizont begint vanaf een diepte van 100cm. Deze bodem is op het laagste punt van het plangebied gelegen en hangt samen met de beek die ten zuiden van het plangebied gelegen is.

Bodemtype Pcc is een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwvoor is grijsbruin, heeft een dikte van 25-30cm en is dik en goed humeus. Bij cultuurname werd een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor vermengd tot een homogeen goed humeuze Ap. Hieronder een bruingele overgangshorizont, 20-30cm dik. De verbrokkelde textuur B horizont situeert zich tussen 50 en 80cm. Bij het complex PcC vindt men naast profielen met verbrokkelde textuur B en ijzerconcreties (Prepodzolen . . c(h)) ook individuele waarnemingen van gronden met humus en/of ijzer B horizont (. . f), soms Postpodzolen (. . h). Veel van deze bodems zijn beïnvloed door de onderliggende Tertiaire formaties die op wisselende diepte een gevarieerd substraat vormen.

Bodemtype Pdc is een matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De humeuze bovengrond is homogeen en goed ontwikkeld grijsbruin. Deze heeft een dikte van 30cm. De verbrokkelde textuur B horizont is zwak ontwikkeld en heeft een dikte van 40-60cm. De roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 60cm. Deze bodems komen voornamelijk voor in depressiegebieden van het licht zandleembegebied.



Afb. 19. Het plangebied op de Digitale bodemkaart van het Vlaams Gewest. (Bron: Vlaamse overheid, Departement Omgeving, Vlaams Planbureau voor Omgeving/ Databank Ondergrond Vlaanderen)

1.2.2 Historische beschrijving

Historische situatie

Het plangebied is gelegen buiten de stadskern van Roeselare. Deze is meer ten oosten gelegen. Roeselare is ontstaan op het kruispunt van twee Romeinse heerbanen: de weg Bavay-Rijsel- Menen-Roeselare-Brugge-Aardenburg en de weg Doornik-Kortrijk-Wijnendale-Oudenburg. Roeselare kent daarmee een Romeinse oorsprong.

In 822 zijn er reeds geschreven bronnen teruggevonden. In deze periode werd Roeselare voor het eerst vermeld als “Roslar” in een oorkonde waarin Lodewijk de Vrome het gebied schonk aan de Sint-Pietersabdij van St-Amands-les-Eaux in Noord-Frankrijk. Bouwdeijn III de Jongere gaf in 957 de toelating om de stad te versterken tegen de invallen van de Noormannen. Naar alle waarschijnlijkheid gaat dit over ’s Gravenwal. Dit is een versterkte woning die gebouwd werd op een omwalde motte nabij de Sint-Michielskerk. Tijdens deze periode ontwikkelde de landelijke kernen zich tot dorpsgemeenschappen. De dorpjes zoals Beveren en Rumbeke lagen verspreid rondom Roeselare dat in 1250 het stadsrecht kreeg van Margaretha van Constantinopel. Ook kreeg de stad een hal met belfort op het marktplein, een eigen zegel en eigen stadsfinanciën.

In de 14^{de} en 15^{de} eeuw fungeerde Roeselare als centrum van de weefnijverheid. Geleidelijk kwam er een recessie als gevolg van de prijzenslag met de omringende concurrerende steden. Een groot deel van de stad werd verwoest door de huurlingen van Maximiliaan van Oostenrijk in 1488. De stadshal, het belfort en de Sint-Michielskerk werden hierbij vernield. Circa 1500 werden deze gebouwen terug heropgebouwd.

De 16^{de} eeuw was een zeer onrustige periode door het strenge Spaanse bewind en het verzet daartegen. Er waren dan ook vele brandstichtingen, vernielingen, belastingheffingen, invallende roverbanden etc. Ook waren er meer religieuze conflicten in de tweede helft van de 16^{de} eeuw. In 1568 brak de 80-jarige Oorlog uit waarbij heel veel ambachtslieden de streek verlieten om zich te vestigen in de Noordelijke Nederlanden, Duitsland en Engeland. Dit had als gevolg dat de lakennijverheid in de stad nagenoeg verdween.

In het begin van de 17^{de} eeuw was er een periode van relatieve rust onder Albracht en Isabella. In deze periode werd de linnennijverheid opgestart. De economische heropleving bleef echter uit door de Frans-Spaanse oorlogen. Dit veranderde in de eerste decennia van de 18^{de} eeuw. Tijdens deze periode was er een heropbloei en schoot de linnenproductie de hoogte in.

In het begin van de 19^{de} kwam er een geleidelijke recessie in de linnenweverij omdat deze huisnijverheid niet opgewassen was tegen de concurrentie uit Engeland. Hier werden mechanisch gesponnen garen gebruikt. De mechanisatie leidde op zijn beurt weer tot de bouw van fabrieken aan waterspaarbekkens in de tweede helft van de eeuw. Dit leidde dan weer tot een grote bevolkingsaan groei en een sterke uitbreiding van de stad.

Tijdens WO I bevond Roeselare zich in het Duitse “Etappengebied” met aan de westelijke stadsgrens de “Flandernstellung”. Ondanks de nabijheid van het front kende de stad slechts beperkte verwoestingen tot juli 1917, toen het Brits offensief zorgde voor een toename van het aantal luchtbombardementen met als gevolg de verwoesting van het arsenaal. Tijdens WO II ondervond de stad weinig schade.

In 1965 kwam er een fusie tussen de gemeenten Roeselare en Beveren, en in 1977 werden daar ook nog de gemeenten Oekene en Rumbeke aan toegevoegd.

Bouwhistorische schets

In de directe omgeving van het plangebied zijn weinig bouwkundige relictten. De meeste bouwkundige relictten zijn ten oosten van het plangebied gelegen en kunnen geassocieerd worden met de stadskern van Roeselare.

Ten noorden van het plangebied is echter wel de Koortskapel gelegen. Dit is een bakstenen wegkappelletje onder een steil leien zadeldak. De jaarstenen geven 1756-1946 aan. Het bevat een geometrisch art-deco-inslag in deuromlijsting en hek.⁵

Historische kaarten

Uit de laatste eeuwen zijn voor grote delen van Vlaanderen kaartverzamelingen beschikbaar die in meer of mindere mate van detail een beeld geven van de historische ontwikkelingen in en rond het plangebied. Veel van deze verzamelingen zijn digitaal ontsloten en vormen als zodanig een archief van het Vlaamse landschap uit een periode waarin dit het meest aan menselijke invloeden onderhevig raakt. De oudste van deze kaarten dateert uit het midden van de 18^e eeuw, de jongste betreffen satellietbeelden uit de laatste jaren. Aan de hand van deze kaarten zullen we hier de ontwikkeling van (de omgeving van) het plangebied schetsen in de Nieuwe en Nieuwste tijd.

De historische situatie is op verschillende kaarten als volgt:

bron	jaartal	historische situatie
Ferraris kaarten	1771-1778	Onbebouwd en in gebruik als akkerland
Atlas der Buurtwegen	circa 1840-1850	Onbebouwd en mogelijk in gebruik als akkerland
Vandermaelen kaarten	1846-1854	Geen verschil
Popp kaarten	na 1842	Idem
topografische kaart	1873	Idem
topografische kaart	1904	Idem
topografische kaart	1939	Idem
Topografische kaarten Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw	1950-1970	Een klein gebouw in de noordwestelijke hoek, verder is het plangebied onbebouwd.
Luchtfoto	1971	Bebouwing en bestrating maar onduidelijk op de luchtfoto.
luchtfoto	1979-1990	Groot gebouw aan de noordelijke zijde, het overige gedeelte bestraat of in gebruik als groenzone.
luchtfoto	2013-2015	Huidige situatie.

Tabel 3. De historische situatie op verschillende, historische kaarten.

⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/23505>

18^{de} eeuw

In de tweede helft van dezelfde eeuw kwamen de Ferraris kaarten (*Cartes de Ferraris*) tot stand. Dit zijn een verzameling van 275 gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden, opgesteld tussen 1771 en 1778 onder leiding van Joseph de Ferraris, generaal bij de Oostenrijkse artillerie, veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de eerste systematische en grootschalige kartering, zowel in het huidige België als in heel West-Europa.⁶

De kaarten laten zien dat het plangebied onbebouwd is en in gebruik als akkerland. Ten oosten van het plangebied is een weg gelegen. Ten oosten en ten zuiden is een omgrachte site en een waterloop te situeren. Een gebouw is gelegen ten noorden van het plangebied. Dit kan mogelijk de koortskapel zijn.



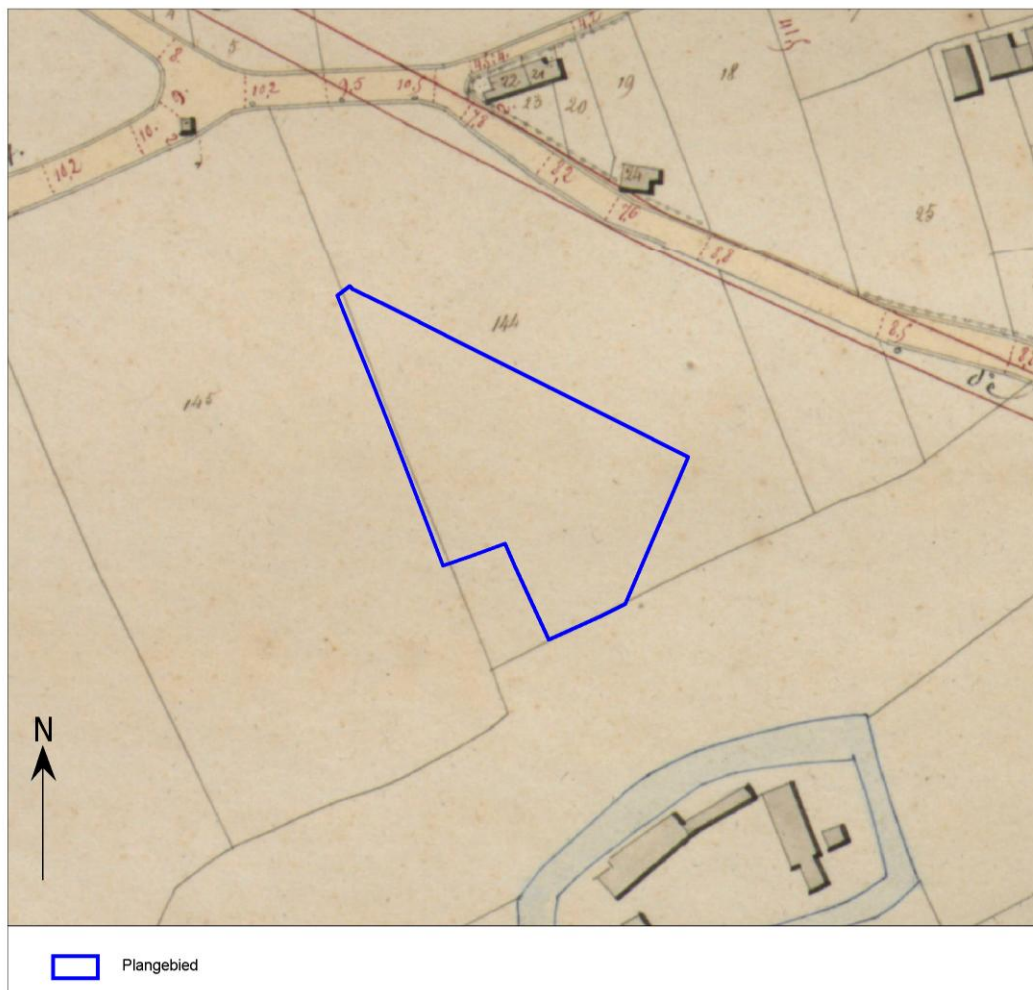
Afb. 20. Het plangebied op de Ferraris kaart (bron: Agentschap Informatie Vlaanderen/Koninklijke Bibliotheek van België).

⁶ <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/2d7382ea-d25c-4fe5-9196-b7ebf2dbe352>, geraadpleegd op 29-05-2020.

19^{de} eeuw

Circa 60 jaar later werd de Atlas der Buurtwegen uitgegeven. Dit is een verzameling van boeken met overzichts- en detailplannen, van rond 1840.⁷ De opmetingen voor deze kaarten zijn accurater dan bij de Ferraris kaarten, maar de informatie over het landgebruik is beperkt.

De kaarten laten zien dat het plangebied gelegen is binnen 1 perceel. Verder is het onbebouwd en naar alle waarschijnlijkheid in gebruik als akkerland. Ten zuiden van het plangebied is nog steeds de omgrachte site te zien. Ook is ten zuiden van het plangebied een langgerekt perceel waar te nemen. In de omgeving is bebouwing schaars en zijn verder nog alleenstaande gebouwen te situeren.



Afb. 21. Het plangebied op de Atlas der Buurtwegen (bron: Agentschap Informatie Vlaanderen/Provincie West-Vlaanderen).

⁷ <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>, geraadpleegd op 29-05-2020.

Rond zes jaar later zijn de Vandermaelen kaarten samengesteld, genoemd naar Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze *Carte topographique de la Belgique* is gemaakt tussen 1846 en 1854 op schaal 1: 20.000.⁸ De kaarten laten zien dat er geen verschil is met de vorige kaarten. Wel is er in de omgeving een verandering merkbaar. Ten noorden van het plangebied is er een verandering in de bestrating. Er is een rechte baan bijgekomen ten noordoosten van het plangebied. De kapel ten noorden van het plangebied is niet meer zichtbaar op deze kaart.

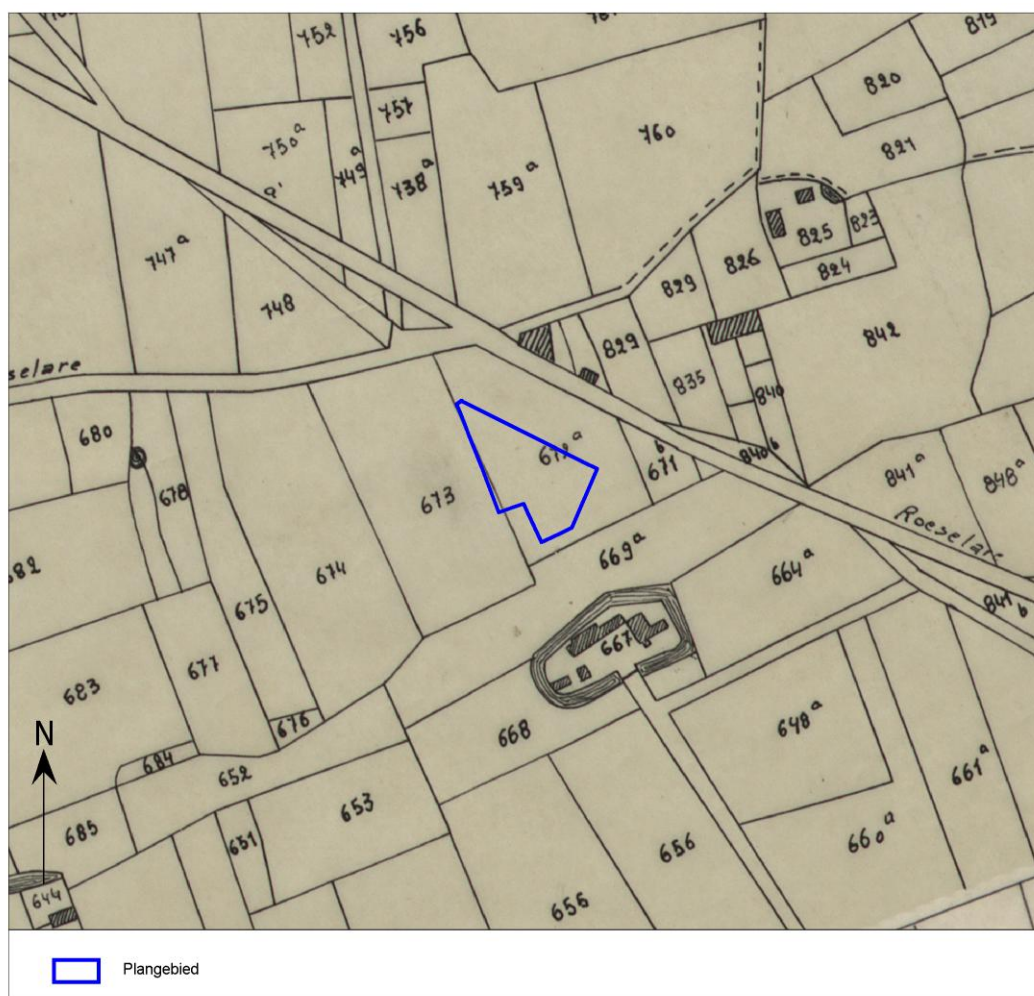


Afb. 22. Het plangebied op de Vandermaelen kaart (bron: Agentschap Informatie Vlaanderen/Koninklijke Bibliotheek van België).

⁸ <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/93795cd6-66d3-4310-83b2-5443adfee403>, geraadpleegd op 29-05-2020.

Met de Popp kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Deze kaarten waren een gecommmercialiseerde versie van het toenmalig kadaster van België en bevatten vele gegevens over gronden en percelen. Nadat Philippe Vandermaelen al in 1836 toelating had gekregen om de kadastergegevens te gebruiken en in kaart te brengen, kreeg ook Popp deze toelating in 1842. Door het overlijden van Popp werd zijn *Atlas cadastral parcellaire de la Belgique* niet afgemaakt. Deze kaart brengt het kadaster duidelijk in beeld.⁹

De kaarten laten zien dat de bestrating ten noordoosten van het plangebied weer een verandering ondergaan heeft. De bestrating wordt steeds rechter en de kromme wegen verdwijnen stilaan. Het plangebied en de rest van de omgeving blijft gelijkaardig.

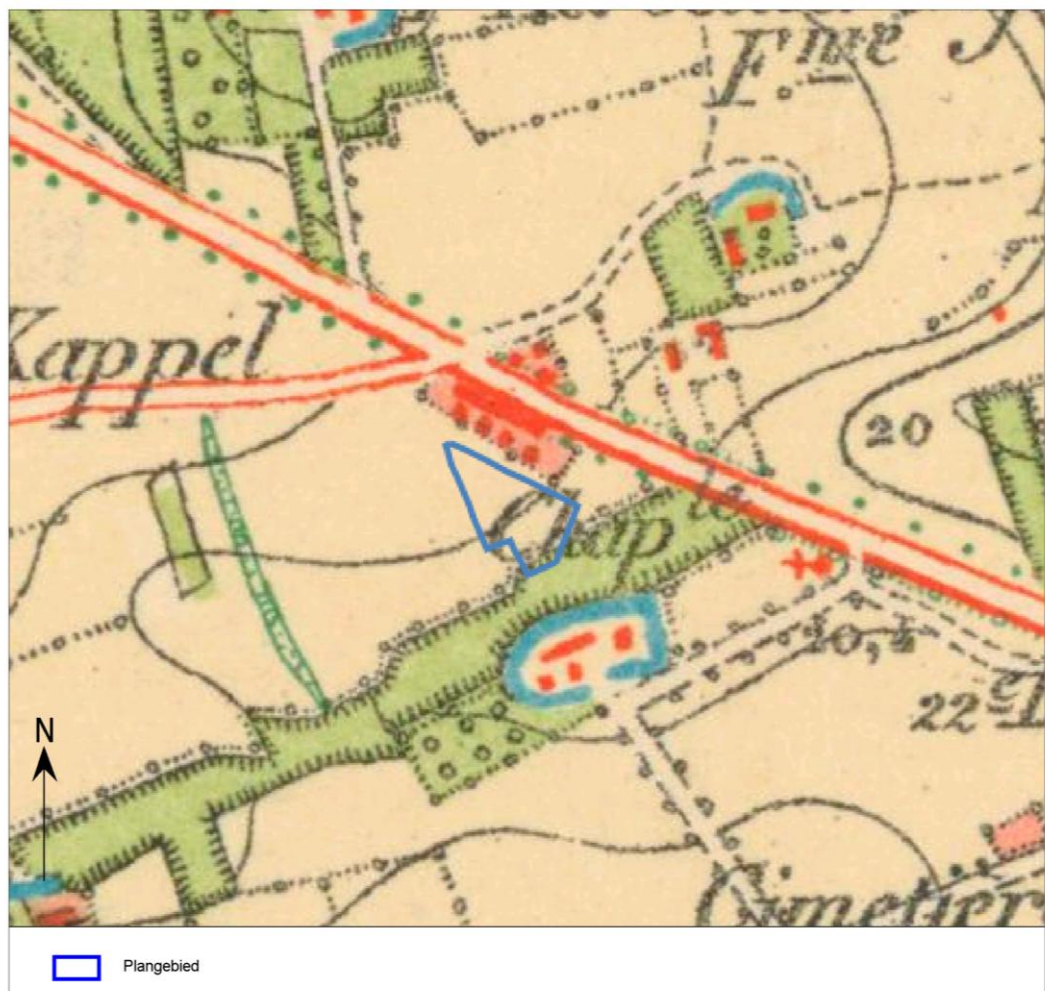


Afb. 23. Het plangebied op de Popp kaart (bron: Agentschap Informatie Vlaanderen).

⁹ <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8f54a85f-4a89-4a58-8bdf-73972a91c30f>, geraadpleegd op 29-05-2020.

De Topografische Kaart van België (1:20.000) is de eerste kaart die werd opgemeten en gewaterpast door de officieren van het Krijgsdepot, van 1860 tot 1873. Ze toont het grondgebied op de ellipsoïde van Delambre en gebruikt de sinusoïdale projectie van Bonne. De hoogtes die zijn opgemeten en worden voorgesteld door hoogtelijnen, zijn berekend vanaf het gemiddeld zeeniveau bij laag water aan de sluis van het Handelsdok in Oostende. Dankzij fotolithografie in zeven of acht kleuren kon ze snel gepubliceerd worden, en dat verklaart het succes van wat oorspronkelijk een voorbereidend document op schaal 1:20 000 was. De topografische kaart op 1:20 000 zal tot 1951 op het terrein herzien worden; de legende zal verschillende keren aangepast en verrijkt worden.¹⁰

Op de kaart uit 1873 en is te zien dat het plangebied nog steeds onbebouwd is en in gebruik als akkerland. In het zuiden is deze gelegen aan het grasland. De bestrating is rechtgetrokken en aan de noordoostelijke gelegen weg is nu een lang rechthoekig gebouw te situeren. Verder is er ten zuidoosten van het plangebied nog een kapel zichtbaar. Op basis van de hoogtelijnen kan vastgesteld worden dat het noordelijke gedeelte hoger gelegen is als het zuidelijke gedeelte.

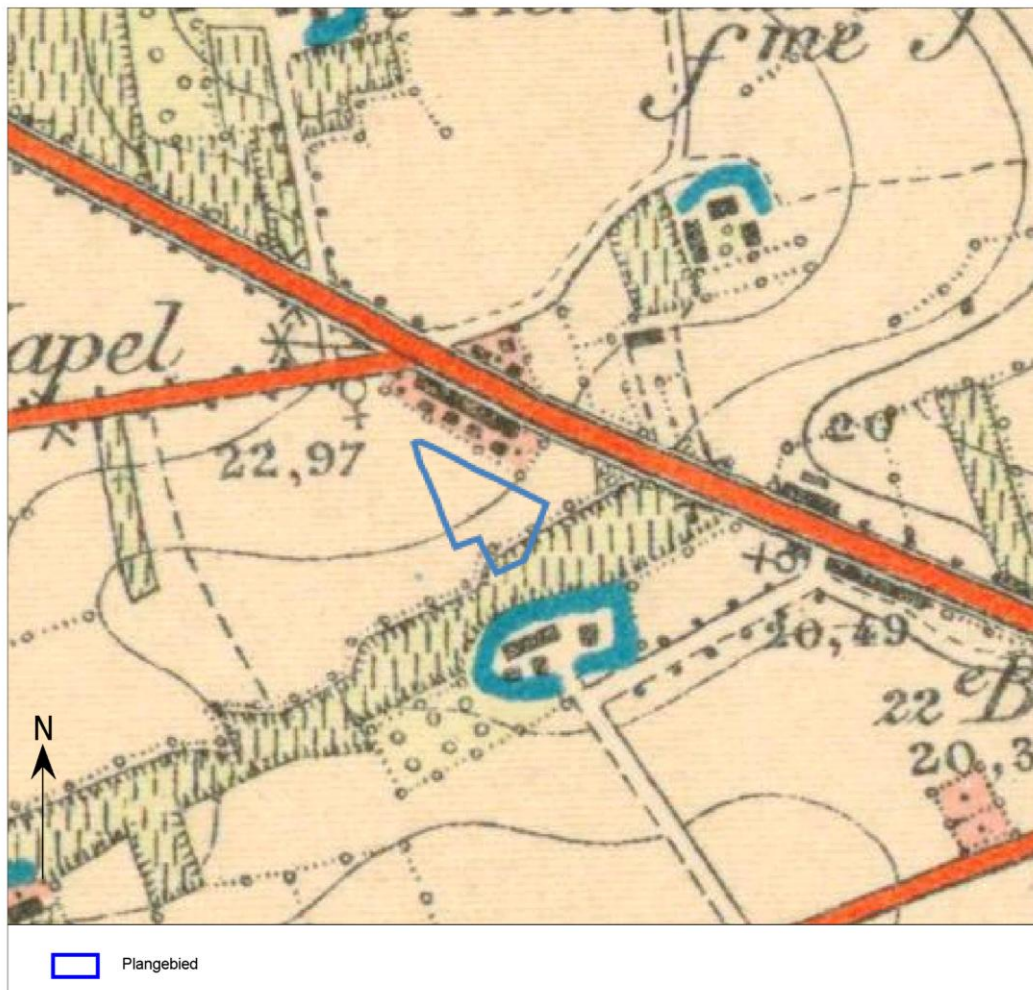


Afb. 24. Het plangebied op de Topografische Kaart van België 1:20.000 uit 1873 (bron: Nationaal Geografisch Instituut via www.cartesius.be).

¹⁰ <http://cartesius.be/geoportal/catalog/search/resource/details.page?uuid=%7B07DF5417-81B0-4ADB-94D3-F5CC01AEFCBE%7D>, geraadpleegd op 29-05-2020.

20^{ste} eeuw

Op de Topografische Kaart van België (1:20.000) uit 1904 en is te zien dat er geen verschil is met bovenstaande topografische kaart. Dit geldt ook zo voor de topografische kaart van 1939.

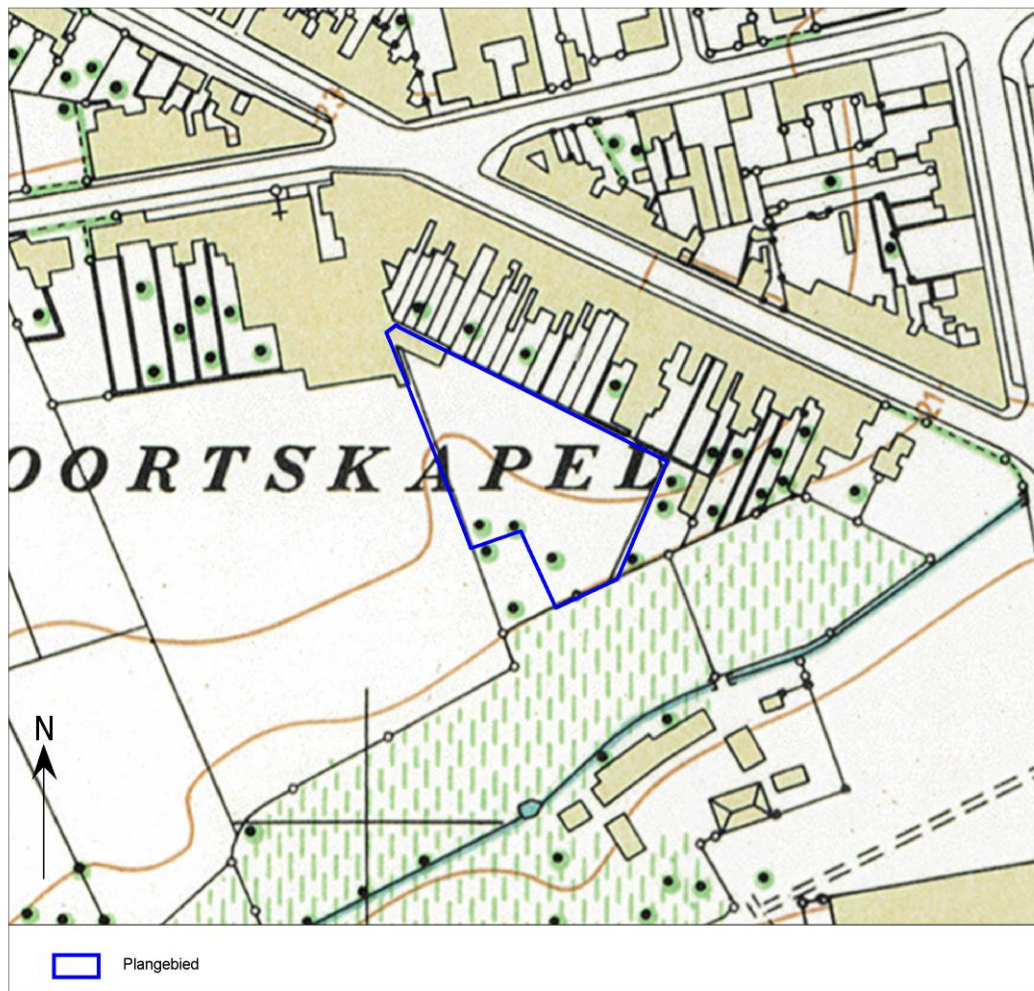


Afb. 25. Het plangebied op de Topografische Kaart van België 1:20.000 uit 1904 (bron: Nationaal Geografisch Instituut via www.cartesius.be).



Afb. 26. Het plangebied op de Topografische Kaart van België 1:20.000 uit 1939 (bron: Nationaal Geografisch Instituut via www.cartesius.be).

De topografische kaart van 1950-1970 toont dat het plangebied voor het grootste gedeelte onbebouwd is met uitzondering van de meest noordelijke hoek. Hier is een klein rechthoekig gebouw, behorende tot het noordwestelijke gebouw; gelegen. De omgeving kent verder een zeer groot verschil. De noordelijke wegen zijn volledig volgebouwd. Dit is in contrast met de gebieden ten zuiden van het plangebied. Hier is weinig tot geen bebouwing te zien. Enkel de zone die reeds bebouwd was in de 18^{de} eeuw is ook hier nog steeds bebouwd met vele kleinere gebouwen. Ook is ten zuiden van het plangebied de waterloop gelegen.



Afb. 27. Het plangebied op de Topografische Kaart van België 1:20.000 uit 1950-1970 (bron: Nationaal Geografisch Instituut via www.geopunt.be).

In de 20^{ste} eeuw werden de eerste luchtfoto's van het plangebied gemaakt. Op een foto uit 1971 is te zien dat het plangebied gedeeltelijk bebouwd is. De details van de bebouwing zijn niet zichtbaar. Wel is zichtbaar dat het zuidelijke gedeelte minder bebouwd is dan het noordelijke.



Afb. 28. Het plangebied op een luchtfoto uit 1971 (Luchtfoto Vlaanderen, zomer 1971 - zwart-wit: bron: Agentschap Informatie Vlaanderen).

Op de luchtfoto van 1990 is de bebouwing duidelijker. Hier kan gezien worden dat het noordwestelijke gedeelte van het plangebied bebouwd is en het overige gedeelte voornamelijk in gebruik is als bestrating met uitzondering van het meest zuidelijke punt. De gebieden te noorden van het plangebied zijn voornamelijk bebouwd en de gebieden ten westen van het plangebied zijn bouwrijp gemaakt. En zuiden zijn de percelen in gebruik als grasland.



Afb. 29. Het plangebied op een luchtfoto uit 1990 (Luchtfoto Vlaanderen, zomer 1979-1990 – kleur: bron: Agentschap Informatie Vlaanderen).

21^{ste} eeuw

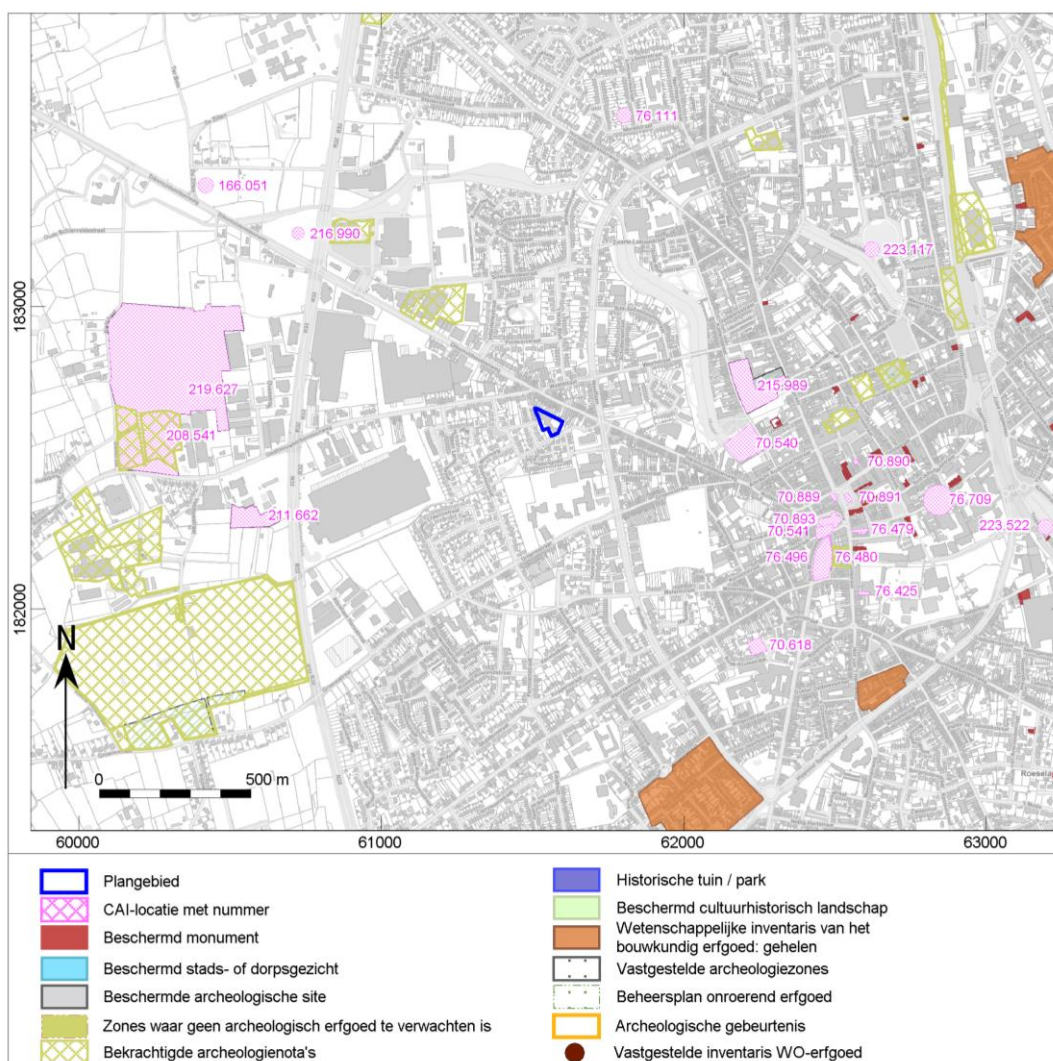
Sinds het begin van de 21^{ste} zijn er met grote regelmatig, en het laatste decennia zelfs jaarlijks, luchtfoto's gemaakt van het Vlaamse grondgebied. Hierop is de huidige situatie zichtbaar.



Afb. 30. Het plangebied op een luchtfoto uit 2014 (Luchtfoto Vlaanderen, winter/zomer 2013-2015 – kleur: bron: Agentschap Informatie Vlaanderen).

1.2.3 Archeologisch kader

Voor het onderzoeksgebied zijn in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed de volgende archeologische waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld (Afb. 31):



Afb. 31. Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris van het onderzoeksgebied.

CAI nummer	afstand t.o.v. plangebied	datering	omschrijving
70540	Circa 550m	Midden-Romeinse Tijd	Metaal – mesheft in de vorm van een buste van Minerva in brons
70541	Circa 920m	Romeinse Tijd	Bouw materiaal – fragment van een waterleiding, gebakken aarde
70618	Circa 950m	Romeinse Tijd	Aardewerk – pot, inheems reducerend gebakken aardewerk (circa 180na Chr)
70889	Circa 930m	Karolingische periode	Aardewerk – 8 Karolingische scherven
		Late Middeleeuwen	Aardewerk – meer dan 1000 scherven (zwart-reducerend gebakken aardewerk, gewoon grijs aardewerk (12 ^{de} -13 ^{de} eeuw), roodgebakken aardewerk) (mogelijk niet van deze site)
			Bouw materiaal – bakstenen, tegels, schalie, fragmenten van vakwerk

		Post-Middeleeuws	Gebouw plattegrond – keldertje met viertal peilers en houten balken, rode en zwarte potten als bloempotten Aardewerk – Post-Middeleeuws aardewerk (Majolica, Grais) 12 fragmenten van pijpestelen, 10-tal spijkers en een loden gewicht van een weegschaal
70890	Circa 980m	Middeleeuwen	Aardewerk – een deel van het materiaal van CAI 70889 mogelijk van deze site
70891	Circa 970m	Late Middeleeuwen Nieuwe Tijd	Belfort De Roeselaarse Halle Aardewerk – Laat-Middeleeuws tot 17 ^{de} eeuw, Majolica, Grais, pijpfragmenten Bouw materiaal – bakstenen, tegels, schalie
70893	Circa 940m	Middeleeuwen	Kerk (enkel torenbasis in zware moefen blijft over)
76111	Circa 990m	Midden-Neolithicum	Lithisch materiaal – gepolijste bijl
76425	Circa 1140m	Neolithicum Late Middeleeuwen 17 ^{de} eeuw	Lithisch materiaal – gepolijst bijl Sortpakket (14 ^{de} eeuw) – grote hoeveelheid scherven: grijze en roodbakende scherven, reducerend gebakken aardewerk, hoogversierd aardewerk, steengoed, majolica, beenderen, dierlijk slachtafval 2 bakstenen waterputten Baksteenmuren gefundeerd op ingeheidde palen Organisch materiaal – Post-Middeleeuwse lederfragmenten en aardewerkvondsten
76479	Circa 1050m	Volle Middeleeuwen Late Middeleeuwen	Aardewerk – grijze scherven met radstempelversiering Huis – bakstenen muurpand en een gedeelte van een kelder Grijs en rood aardewerk en steengoed 14 ^{de} eeuwse kuil met scherven, schelpen en dierenbotten
76480	Circa 1000m	Late Middeleeuwen 17 ^{de} eeuw 18 ^{de} eeuw	Bouw materiaal – bakstenen, moefen, tegels, heipalen Vullingspakket – 14 ^{de} eeuw afgedekt door nivelleringslaag uit 17 ^{de} eeuw. Funderingsresten werden aangesneden. Veel materiaal uit beide lagen: hoogversierd aardewerk, protosteengoed, steengoed, reducerend gebakken rijs, oxiderend gebakken rood, majolica, witbakkend aardewerk met geel/groen glazuur, keukenporselein, kleipijpen Brouwerij Waterput – bakstenen ronde waterput, maalsteen
76496	Circa 940m	Late Middeleeuwen	Stortpakket met 14 ^{de} eeuwse archaeologica, 2-tal baksteenfunderingen, nivelleringslaag dekte alles af Munten – 20-tal munten van 1322 tot 1691 Aardewerk – inktpotten in geglaazuurd aardewerk Metaal – rijk versierd messenheft
76709	Circa 1230m	20 ^{ste} eeuw	Aardewerk – ovoïde witte gegladde ongerookte pijpenkop zonder hielmerk, volledig klein potje in grijs steengoed, onderste deel van een houten beeldje van een trommelaar in Afrikaanse stijl, verbrand en versinterd grondspoor
166051	Circa 1300m	19 ^{de} eeuw	Munten – Napoleon III
208541	Circa 1200m	Steentijd Vroeg-Romeinse Tijd Late Middeleeuwen Nieuwe Tijd	Lithisch materiaal Geïsoleerde houtskoolrijke sporen Sporen van kavels, concentratie grondsporen en archaeologica, mogelijk restanten van een woonerf. Aardewerk, maalsteenfragmenten en munten. Pollenonderzoek en macrobotanisch onderzoek wijzen op bebost en gesloten landschap Greppels, poelen, pollenonderzoek toont open landschap aan Sporen afkomstig van een woonerf mogelijk gerelateerd aan Hof ter Biest WOI resten: inslagkraters van artilleriegranaten, fragmenten van deze

			granaten, munitie, delen van militaire uitrusting (Bevrijdingsoffensief van oktober 1918)
211662	Circa 930m	Late Middeleeuwen Nieuwste Tijd	Greppel en gracht – vulling met aardewerkfragmenten van rood gebakken aardewerk WOI – fragmenten van loopgraven en inslagen van obussen
215989	Circa 590m	Nieuwe Tijd	Gracht, poel, resten van bakstenen muren, kuilen en paalkuilen
216990	Circa 970m	Midden-Romeinse Tijd 20 ^{ste} eeuw	Munten – fragment Romeinse AE as van Marcus Aurelius of Commodus WO – kogelhulzen en schrapnel bolletjes
219627	Circa 1040m	Late Middeleeuwen Nieuwe Tijd 19 ^{de} eeuw 20 ^{ste} eeuw	Grachten, greppels, paalsporen Grachten Weg – tracé van landwegen WO – kogelhulzen, schrapnel, sporen van obus inslagen
223117	Circa 1170m	20 ^{ste} eeuw	Metaal – loop van geweer fragment, recent blik en metaalresten van visserij
223522	Circa 1620m	20 ^{ste} eeuw	WO – bajonet Metaalresten schrootijzer en blik

Tabel 4. Overzicht van meldingen uit de CAI.

In de omgeving van het onderzoeksgebied zijn op basis van de CAI meerdere archeologische meldingen bekend. Het grootste gedeelte van deze meldingen is gelegen binnen de ring van Roeselare. Enkel de meldingen 76111, 166051, 208541, 211662, 216990 en 219627 zijn buiten de ring gelegen.

Binnen de ring kunnen de meldingen gedateerd worden vanaf de Romeinse periode tot de 20^{ste} eeuw. De Romeinse archeologische resten beslaan voornamelijk vondstmateriaal, metaal, bouw materiaal en aardewerk. De meldingen die dateren vanaf de Middeleeuwen beschrijven voornamelijk de opgravingen in de stadskern.

Op basis van deze gegevens kan gesteld worden dat de stad mogelijk in de Romeinse periode reeds een oorsprong heeft. Nederzettingssporen uit de Romeinse periode zijn nog niet teruggevonden voor zover herleid kan worden uit de CAI-meldingen. Wel zijn er nederzettingssporen gevonden vanaf de Middeleeuwen. Deze kunnen allemaal te gerelateerd worden aan de stadsontwikkeling van Roeselare. In deze archeologienota zullen deze sporen niet verder besproken worden omdat deze sterk gerelateerd zijn aan de stadskern en daarmee niet tot meer kenniswinst kan leiden voor het plangebied.

Buiten de ring van Roeselare zijn wel enkele meldingen terug te vinden CAI 76111, 166051, 208541, 211662, 216990 en 219627. Deze worden gedateerd van de Steentijd tot de 20^{ste} eeuw. De meldingen 76111, 166051 en 216990 zijn op een gelijkaardige landschapspositie gelegen als het plangebied. De meldingen 208541, 211662 en 219627 zijn op het plateau gelegen.

De meldingen op gelijkaardige positie bevatten allen vondstmeldingen en geen verder onderzoek. Wel kunnen deze gedateerd worden uit het Neolithicum tot de 20^{ste} eeuw. Dezelfde datering geldt voor de overige meldingen.

In de omgeving zijn verschillende archeologienota's opgesteld. Enkel de dichtst bij liggende worden hier besproken.

In 2019 werd een archeologienota opgesteld voor een plangebied in de Westlaan-Diksmuidsesteenweg, gelegen ten noordoosten van het plangebied. De archeologienota bestaat enkel uit een bureauonderzoek.

Omwille van de kans op archeologische resten en de onzekerheid over de verstoringsgraad binnen het plangebied wordt verder onderzoek geadviseerd.¹¹

Een archeologienota werd opgesteld voor een plangebied in de Diksmuidsesteenweg, gelegen ten noordwesten van het plangebied. Het werd opgesteld naar aanleiding van de bouw van een winkelcomplex in 2017. Er werd een middelhoog tot laag archeologisch potentieel ingeschat voor het plangebied. Op basis van de resultaten van de boringen en de toekomstige werkzaamheden wordt het plangebied vrijgegeven. Er zou naar alle waarschijnlijkheid weinig extra bodemverstoring zijn.¹²

Ten noordoosten van het plangebied werd een archeologienota opgesteld in 2019. Het plangebied is gelegen aan de rand van de Mandel. Het bureauonderzoek kon geen uitsluitel geven omtrent de eventuele aan- of afwezigheid van een archeologische site. Verder onderzoek wordt geadviseerd, startend met een landschappelijk bodemonderzoek.¹³

Ten westen van het plangebied werd een archeologienota opgesteld in 2019 aan de Oostnieuwkerksesteenweg. Op basis van de kernboringen die reeds gebeurd waren binnen het plangebied, kon vastgesteld worden dat het plangebied verstoord was tot 60-66cm. Verder onderzoek wordt niet geadviseerd.¹⁴

Op basis van de CAI kan dus vastgesteld worden dat er in de omgeving vondsten en nederzettingssporen uit de Steentijd, en dan voornamelijk Neolithicum, de Romeinse Tijd en de Middeleeuwen/Nieuwe Tijd teruggevonden zijn. Archeologische resten daterend uit deze periodes kunnen dan ook verwacht worden binnen het plangebied..

1.2.4 Interpretatie en datering

Het plangebied (0,4 ha) is momenteel voor het grootste gedeelte bebouwd en bestraat. Momenteel kunnen er enkel inschattingen gemaakt worden over de diepteverstoring. De precieze verstoring is voor het grootste gedeelte niet geweten. Er zijn enkel plannen voor de bijgebouwen beschikbaar die een verstoring van 80 à 90cm –mv aangeven. Diezelfde verstoring wordt ook geschat voor de overige bebouwing. Op deze manier zal er een verstoring van circa 90cm -mv over een oppervlakte van 1930m² zijn. De bestrating (totale oppervlakte van 1200m²) zou een verstoring hebben van circa 50cm –mv. Ook zullen de nutsvoorzieningen en bijhorende putten verstoringen veroorzaakt hebben. Hiervoor kan een inschatting van plaatselijk 100cm –mv gemaakt worden. Al deze verstoringsdieptes zijn inschattingen en kunnen niet met zekerheid aangenomen worden.

Binnen het plangebied zal een verkaveling met nieuwe wegenis gerealiseerd worden. Er zullen 15 kavels gepland worden. Binnen deze kavels mag een gebouw van 60m² geplaatst worden. Het gebouw zal een verstoring van 100cm –mv en deze zullen niet onderkelderd worden. De bestrating die binnen het plangebied gelegen is, zal een oppervlakte van 1550m² bevatten en een diepteverstoring van 35 tot 70cm –mv veroorzaken. Onder de bestrating zullen nutsleidingen aangelegd worden. De diepteverstoring van deze varieert van 120 tot 170cm –mv. Als laatste zal er nog een wadi van 25m² aangelegd worden met een diepte van 90cm –mv. De overige zones zullen in gebruik worden genomen als groenzone. De verstoring zal hier minimaal zijn.

Op basis van het kaartmateriaal kan gesteld worden dat het plangebied gelegen is op de flank van een vallei. Het noordelijke gedeelte is gelegen op een hogere, drogere plaats terwijl het zuidelijke gedeelte op een natte lagere zone gelegen is. De lagere natte zone is palend aan de beek ten zuiden van het plangebied, gelegen. Uit het DTM komt dit beeld niet naar voren. Het zuidelijke gedeelte heeft dezelfde hoogte als het noordelijke gedeelte. Dit kan zeer waarschijnlijk verklaard worden doordat het plangebied is opgehoogd om

¹¹ Dumalin, E., 2019

¹² Devroe, A., 2017

¹³ Pepermans, J. & L. Devalckeneer, 2019

¹⁴ De Gryse, J., C. Thys & K. Van Quaethem, 2019

het bouwrijp te maken voor de huidige bebouwing en bestrating. De ophoging zou circa 1m bedragen, afgeleid uit de hoogteprofielen. Verder toont het DTM dat het plangebied gelegen is op de flank van een zuidelijke gelegen beek. De beek is verbonden met de Mandel.

De CAI toont dat in de omgeving archeologische resten daterend vanaf de Steentijd tot het heden teruggevonden kunnen worden en meer bepaald Neolithicum, Romeinse Periode en Middeleeuwen/Nieuwe Tijd. De nederzettingssporen daterend vanaf de Middeleeuwen zijn voornamelijk te associëren met de stadskern van Roeselare. Op gelijkaardige locaties in de omgeving zijn archeologische resten van bovengenoemde perioden teruggevonden worden. Verder onderzoek is er niet gebeurd. De meldingen zijn voornamelijk te danken aan veldprospecties of metaaldetectie.

Historisch kaartmateriaal toont aan dat het plangebied onbebouwd is geweest tot de laatste decennia. Opvallend is dat vanaf de Ferraris kaart duidelijk te zien is dat het plangebied aanpalend aan de nattere zone van een beekvallei gelegen is. Ten zuiden van deze beek is een omgracht terrein gelegen. In de jaren 70-90 is voor het eerst bebouwing te zien binnen het plangebied. De bebouwing begint in het noordwesten en breidt zich uit naar het oosten. Op basis van deze gegevens is de kans klein dat er archeologische resten daterend vanaf de 18^{de} eeuw te verwachten zijn binnen het plangebied.

1.2.5 Verwachting en conclusies

De voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvragen kunnen als volgt worden beantwoord:

- *Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?*

De huidige bebouwing en bestrating alsook het bouwrijp maken van het plangebied kan ervoor gezorgd hebben dat de bodem voor het grootste gedeelte verstoord is. De exacte verstoringsdieptes zijn voor het grootste gedeelte onbekend. Enkel de verstoringsdieptes van de zuidelijke aanbouw is gekend. Deze aanbouw heeft een diepteverstoring van circa 80-90cm –mv. Verder onderzoek dient hiernaar te gebeuren.

Op basis van de ligging van het plangebied, namelijk hoog gelegen dichtbij water, kan een archeologische verwachting vanaf de Steentijd tot de 18^{de} eeuw vastgesteld worden. Het kaartmateriaal toont dat het plangebied in de laatste eeuwen voornamelijk in gebruik is geweest als akkerland. Het heeft gelegen aan de nattere graslandzone. Mogelijk wilt dit zeggen dat de zuidelijke zone van het plangebied niet dusdanig nat was. Op basis van deze gegevens kan gesteld worden dat de kans op archeologische resten mogelijk hoger is voor de noordelijk hoger gelegen zone omwille van de drogere locatie. Voor de overige zones van het plangebied is de verwachting middelhoog.

Latere nederzettingssporen (vanaf de Nieuwe tijd) zullen een zeer kleine kans hebben om voor te komen. Het gebied blijft dun bebouwd tot in de jaren '50-'70. Vanaf die periode wordt de omgeving zeer dicht bebouwd en is er zelfs bebouwing zichtbaar binnen het plangebied.

De gegevens die voorhanden zijn geven geen duidelijkheid over de aan- of afwezigheid van een site binnen het plangebied. De landschapspositie en het gebruik van het plangebied kunnen aangeven dat het plangebied aantrekkelijk was.

Op basis van bovenstaande overwegingen kan voor de zone van de geplande werken de volgende specifieke verwachting worden opgesteld:

- Een vondstniveau uit het Paleolithicum en/of Mesolithicum kan in een eolisch zandige leembodem, mogelijk aanwezig zijn. Een artefactensite uit de steentijd manifesteert zich als een horizontale en verticale spreiding van vondsten, die over het algemeen vooral bestaan uit stenen artefacten en houtskool. Een sporenniveau ontbreekt doorgaans voor het Paleo- en Mesolithicum. Sites uit deze periode zijn over het algemeen zeldzaam en bezitten daardoor een hoog kennispotentieel. De archeologische waarden kunnen zijn aangetast door o.m. landgebruik en de huidige bebouwing, bestrating of bouwrijp maken van het plangebied. Een lithische assemblage dat is aangetast kan evenwel nog steeds een kennispotentieel bezitten vanwege de verticale spreiding van het materiaal. Systematisch zeefonderzoek in de laatste decennia heeft namelijk aangetoond dat bij een intacte vuursteenvindplaats het materiaal een verticale spreiding kent.¹⁵ Deze spreiding ontstaat doordat materiaal dat oorspronkelijk aan het oppervlak lag, door bodemvormingsprocessen langzaam door de top van het sediment zakt.
 - Een sporenniveau uit het Neolithicum tot en met de Late Middeleeuwen kan aan de top van eolisch zandige leembodem worden aangetroffen. Een eventueel sporenniveau is over het algemeen het beste zichtbaar vanaf de B horizont.
- De archeologische waarden kunnen zijn aangetast door o.m. landgebruik, bestaande bebouwing, bestrating of bouwrijp maken van het plangebied. Een sporenniveau dat is aangetast kan

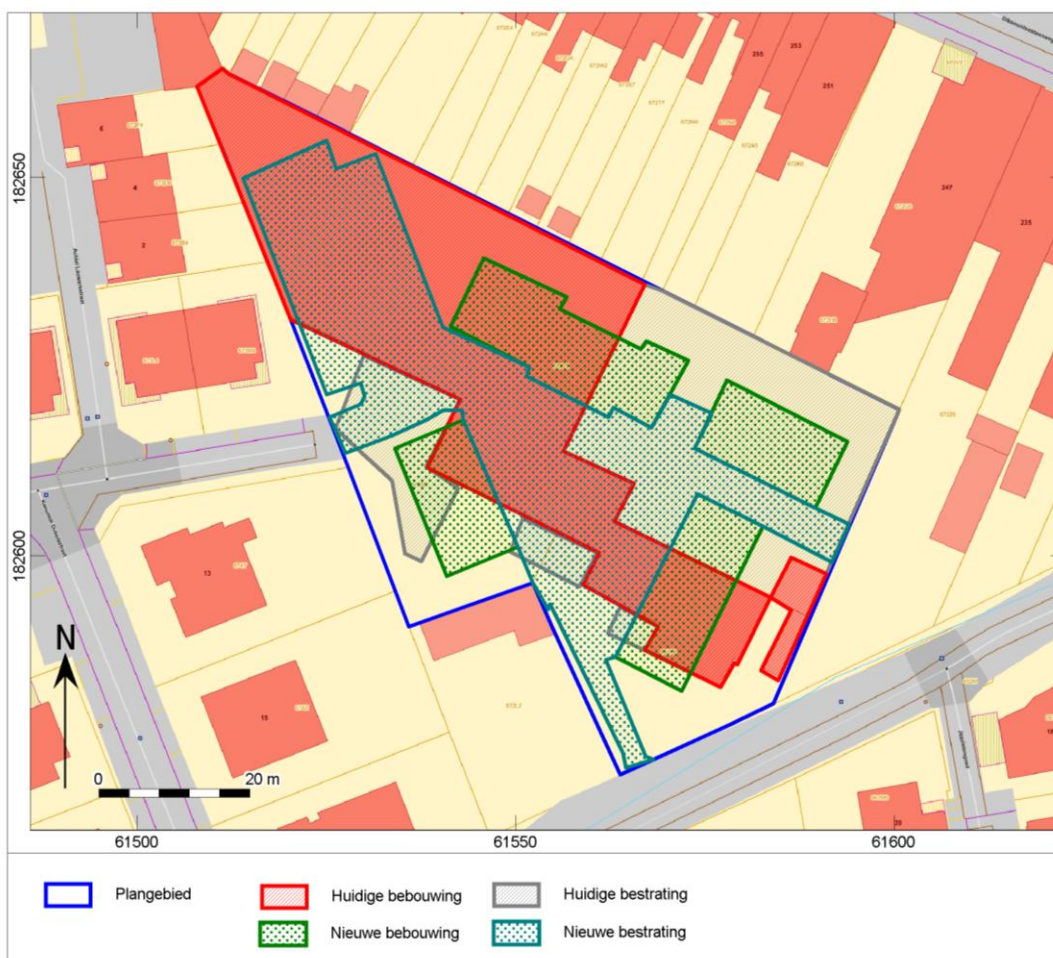
¹⁵ Deeben 1999.

evenwel een kennispotentieel bezitten indien spoorrestanten op een dieper niveau bewaard zijn gebleven.

- Het plangebied is in de Nieuwste tijd in gebruik als akkerland. Er worden dan ook geen sporenniveaus uit deze periode verwacht, uitgezonderd incidentele sporen van activiteiten gerelateerd aan bovengenoemd landgebruik. Het kennispotentieel van dergelijke sporen is laag.

- *Worden mogelijk archeologische resten bedreigd door de geplande werkzaamheden?*

De nieuwe bebouwing ligt voor het grootste gedeelte binnen de contouren van de huidige bebouwing en bestrating. Er zijn meer kleine zones die niet binnen de reeds verstoorte zones gelegen zijn. Deze eerder 'onverstoorte' zones, de zones die momenteel niet bebouwd of bestraat zijn, zijn gelegen in het zuidelijke gedeelte van het plangebied (Afb. 32).



Afb. 32. Huidige bebouwing en bestrating en nieuwe bebouwing en bestrating geprojecteerd op de GRB-kaart.

Omdat de huidige verstoring niet exact genoeg gekend is, kan niet met zekerheid gezegd worden dat de nieuwe verstoring binnen de contouren (zowel in oppervlakte als in diepte) van de huidige verstoring gelegen zijn. Ook is niet geweten wat de impact is van het bouwrijp maken van het terrein in het verleden middels ophogingen en nivelleringswerken. Omwille van deze reden kunnen de geplande werkzaamheden een grote impact hebben op het terrein waarmee eventuele intacte archeologische resten verstoord zullen worden.

De geplande werkzaamheden bevatten bebouwing, bestrating en bijhorende nutsvoorzieningen. De bebouwing bestaat uit 900m² dat tot 100cm –mv verstoord zal worden. De bestrating zal een oppervlakte hebben van 1550m² wat minimaal 35cm en maximaal 70cm verstoring zal bevatten en de nutsvoorzieningen zijn plaatselijk tot een maximale diepte van 170cm –mv.

- *Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*

De geplande werken kunnen een impact hebben op het kennispotentieel van eventuele archeologische waarden binnen het plangebied. De aan- of afwezigheid van een archeologisch vindplaats, de karakteristieken en de bewaringstoestand van een eventuele site en welke waarde ze heeft, zijn echter nog onvoldoende vastgesteld. Daarom is verder vooronderzoek nodig binnen het gehele plangebied.

De eerstvolgende stap in het vervolgonderzoek is een landschappelijk bodemonderzoek. Hiermee kan op een relatief snelle, goedkope en onschadelijke wijze de aanwezige verstoringen, aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond verder worden onderzocht en daarmee de archeologische potentie van het gebied verder worden afgebakend. Gelet op de aanzienlijk grotere impact van landschappelijke profielputten en de grotere kans dat hiermee onbedoeld archeologische artefacten, sporen of sites worden verstoord, ligt de voorkeur bij een landschappelijk booronderzoek.

Samenvatting

Binnen het plangebied zal een nieuwe verkaveling gerealiseerd worden. Momenteel is het plangebied bebouwd en bestraat. De huidige bebouwing en bestrating alsook het bouwrijp maken van het plangebied kan ervoor gezorgd hebben dat de bodem voor het grootste gedeelte verstoord is. De exacte verstoringsdieptes zijn voor het grootste gedeelte onbekend. Verder onderzoek dient hiernaar te gebeuren.

Op basis van de ligging van het plangebied, namelijk hoog gelegen dichtbij water, kan een archeologische verwachting vanaf de Steentijd tot de 18de eeuw vastgesteld worden. Het kaartmateriaal toont dat het plangebied in de laatste eeuwen voornamelijk in gebruik is geweest als akkerland. Het heeft gelegen aan de nattere graslandzone. Mogelijk wilt dit zeggen dat de zuidelijke zone van het plangebied niet dusdanig nat was. Op basis van deze gegevens kan gesteld worden dat de kans op archeologische resten mogelijk hoger is voor de noordelijk hoger gelegen zone omwille van de drogere locatie. Voor de overige zones van het plangebied is de verwachting middelhoog.

Latere nederzettingssporen (vanaf de Nieuwe tijd) zullen een zeer kleine kans hebben om voor te komen. Het gebied blijft dun bebouwd tot in de jaren '50-'70. Vanaf die periode wordt de omgeving zeer dicht bebouwd en is er zelfs bebouwing zichtbaar binnen het plangebied.

De gegevens die voorhanden zijn geven geen duidelijkheid over de aan- of afwezigheid van een site binnen het plangebied. De landschapspositie en het gebruik van het plangebied kunnen aangeven dat het plangebied aantrekkelijk was.

Verder onderzoek is noodzakelijk. Een landschappelijk bodemonderzoek wordt geadviseerd.

Literatuur

- Agentschap Onroerend Erfgoed**, 2019: *Code van Goede Praktijk voor de uitvoering en rapportage over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4,0*, Brussel
- Deeben, J.**, 1999: *The Known and the Unknown: the Relation between Archaeological Surface Samples and the Original Palaeolithic and Mesolithic Assemblages*. Amersfoort (Berichten van de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek), 9-32.
- De Gryse, J., C. Thys & K. Van Quaethem**, 2019: *Oostnieuwkerksesteenweg 121 (Roeselare, West-Vlaanderen)*. Brugge.
- Devroe, A.**, 2017: *Archeologienota – verslag van resultaten. Roeselare Diksmuidsesteenweg, Annika Devroe*.
- Dumalin, E.**, 2019: *Archeologienota Verslag van resultaten bureauonderzoek. Roeselare Westlaan-Diksmuidsesteenweg (prov. West-Vlaanderen)*. Ingelmunster.
- Onbekend**, 1840-1850: *Atlas der buurtwegen*.
- Pepermans, J. & L. Devalckeneer**, 2019: *Archeologienota. Verslag van resultaten bureauonderzoek. Roeselare Grote Bassinstraat-Kattenstraat (prov. West-Vlaanderen)*. Ingelmunster.

Geraadpleegde websites

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Ferrariskaarten>
<http://www.geopunt.be/kaart>
<https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html>
<https://id.erfgoed.net>
<https://www.cartesius.be>

Lijst van afbeeldingen en tabellen

- Afb. 1. Het plangebied op de Basiskaart Vlaanderen (GRB). (Bron: Agentschap Informatie Vlaanderen)
- Afb. 2. Het plangebied en omgeving op de Basiskaart Vlaanderen (GRB). (Bron: Agentschap Informatie Vlaanderen)
- Afb. 3. Het plangebied op een luchtfoto uit 2019 (Luchtfoto Vlaanderen, winter 2019 – kleur). (Bron: Agentschap Informatie Vlaanderen)
- Afb. 4. Het plangebied op een foto getrokken in 2020. (Bron: de witte kamer, interieur- en landschapsarchitectuur)
- Afb. 5. Het plangebied op een foto getrokken in 2020. (Bron: de witte kamer, interieur- en landschapsarchitectuur)
- Afb. 6. Het plangebied op een foto getrokken in 2020. (Bron: de witte kamer, interieur- en landschapsarchitectuur)
- Afb. 7. Detaildoorsnede 1 van de bijgebouwen.
- Afb. 8. Detaildoorsnede 1 van de bijgebouwen.
- Afb. 9. Rioleringsplan aanbouw deel 1.
- Afb. 10. Rioleringsplan aanbouw deel 2.
- Afb. 11. Overzicht van de nieuwe verkaveling.
- Afb. 12. Overzicht van de nieuwe wegenis (rood: diepteverstoring per verhardingstype).
- Afb. 13. Dwarsdoorsnede van de nieuwe bestrating.
- Afb. 14. Overzicht van de nieuwe riolering.
- Afb. 15. Het plangebied en omgeving op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM, raster, 1 m. (Bron: Agentschap Informatie Vlaanderen)
- Afb. 16. Het plangebied op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM, raster, 1 m. (Bron: Agentschap Informatie Vlaanderen)
- Afb. 17. Het plangebied op de Tertiair geologische kaart 1:50.000. (Bron: Databank Ondergrond Vlaanderen)
- Afb. 18. Het plangebied op de Quartair geologische kaart 1:200.000. (Bron: Databank Ondergrond Vlaanderen)
- Afb. 19. Het plangebied op de Digitale bodemkaart van het Vlaams Gewest. (Bron: Vlaamse overheid, Departement Omgeving, Vlaams Planbureau voor Omgeving/ Databank Ondergrond Vlaanderen)
- Afb. 20. Het plangebied op de Ferraris kaart (bron: Agentschap Informatie Vlaanderen/Koninklijke Bibliotheek van België).

- Afb. 21. Het plangebied op de Atlas der Buurtwegen (bron: Agentschap Informatie Vlaanderen/Provincie West-Vlaanderen).
- Afb. 22. Het plangebied op de Vandermaelen kaart (bron: Agentschap Informatie Vlaanderen/Koninklijke Bibliotheek van België).
- Afb. 23. Het plangebied op de Popp kaart (bron: Agentschap Informatie Vlaanderen).
- Afb. 24. Het plangebied op de Topografische Kaart van België 1:20.000 uit 1873 (bron: Nationaal Geografisch Instituut via www.cartesius.be).
- Afb. 25. Het plangebied op de Topografische Kaart van België 1:20.000 uit 1904 (bron: Nationaal Geografisch Instituut via www.cartesius.be).
- Afb. 26. Het plangebied op de Topografische Kaart van België 1:20.000 uit 1939 (bron: Nationaal Geografisch Instituut via www.cartesius.be).
- Afb. 27. Het plangebied op de Topografische Kaart van België 1:20.000 uit 1950-1970 (bron: Nationaal Geografisch Instituut via www.geopunt.be).
- Afb. 28. Het plangebied op een luchtfoto uit 1971 (Luchtfoto Vlaanderen, zomer 1971 - zwart-wit: bron: Agentschap Informatie Vlaanderen).
- Afb. 29. Het plangebied op een luchtfoto uit 1990 (Luchtfoto Vlaanderen, zomer 1979-1990 – kleur: bron: Agentschap Informatie Vlaanderen).
- Afb. 30. Het plangebied op een luchtfoto uit 2014 (Luchtfoto Vlaanderen, winter/zomer 2013-2015 – kleur: bron: Agentschap Informatie Vlaanderen).
- Afb. 31. Uitsnede uit de Centraal Archeologische Inventaris van het onderzoeksgebied.
- Afb. 32. Huidige bebouwing en bestrating en nieuwe bebouwing en bestrating geprojecteerd op de GRB-kaart.
-
- Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden. (Bron: Onderzoeksbalans Vlaanderen)
- Tabel 2. aardkundige en landschappelijke gegevens over het plangebied.
- Tabel 3. De historische situatie op verschillende, historische kaarten.
- Tabel 4. Overzicht van meldingen uit de CAI.